

ONZE VOGELS

47e jaargang no. 2, 1986

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten, als ook op 10/2, 11/2, 28/3, 1/4 en 9/5.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, H.J. Veerkamp
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: L. Poppema, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeene 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Verdilaan 21, 5707 RG Helmond, telefoon (04920) 25609.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 73 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLAND

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvanger wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

L.J.E. Reintjens, Keulerstraat 5,
6372 KD Schaesberg, telefoon (045) 31 34 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

H.J. van Doorne, Beurtschipper 58,
3201 GA Spijkenisse, telefoon (01880) 2 24 76.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

Secr. E.M. Wessels, Ravenhorst 28a,
3085 ZV Rotterdam, telefoon (010) 80 02 43.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japane meeuwen

A.J. Boet, Cypergras 16,
3068 CA Rotterdam, telefoon (010) 20 21 36.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnement OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties - ook die van leden en abonnees - met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 2322 LK Leiden.

KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Binnenhof 26, 6535 TN Nijmegen.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duijvis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: G. Horst, Goudvinkhaag 14, 3993 BC Houten.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Ravenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a, 9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 24 maart 1986.

IN DIT NUMMER

	pag.
De Hoodedparkiet	52
Kweken in praktijk	54
Grote Alexanderparkiet	56
Nogmaals Tinamoes	56
Niet elk ei bevat nieuw leven	57
Het kweken met Europese Wildzangvogels	58
Kweken met spreuwen is moeilijk	63
N.B.v.V. Oorkonde	64
Vogel '86 een ongekend succes	65
Kampioenen N.B.v.V. 1986	66
De Agapornis taranta	68
Zwartmasker roodbekwever	69
Het bepalen van voedselopname bij parkieten I	70
Nectarvogel	72
Volière van de maand	74
Zebra vinken in 50 kleurslagen	76
De Zonneaatrijde	77
Rode muggelaren als vogelvoedsel	78
Kent u de Bondol?	79
Zwanebloem	80
Bobbel 14	81
Risico's beperken bij de kleurkanariëkweek (deel 3)	82
Serieg	84
Korte berichten	85
Vraag & Aanbod	87
N.B.v.V. Service, N.B.v.V. Boekenservice	95

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Wolro luchtreiniging, W. Rouppe van der Voort	
Orni-Mondo	60
Nekton, Creakooien Zwolle,	
Tilburgse Vogelhandel b.v., Joma Print	62
Roto! Holland b.v., Gehu, v.d. Hoven,	
Langhout's Dier-Home	86
Fauna metaalwaren b.v.	87
ESVE, G.J. van Gelder b.v.	88
Holland Diervoeders b.v., Konacorn, Cetonics	89
404, K.B.O.F.	90
G.J. van Norden, De Dierenhal, Fauna Metaalwaren b.v.	91
CéDé	92
Holland Diervoeders, van Keulen	93
Blankestijn's Pet Farm, S.T.T., Vogelhuis Koeg	94
Fauna Metaalwaren b.v., Animal	95
Witte molen	96

Foto voorplaat: Hoodedparkiet

Foto: André Bruggeman

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.
Postbus 59, 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 62 29 22.

De Hoodedparkiet

Psephotus chrysopterygius dissimilis

De hoodedparkiet vind ik de parel onder de Australische kromsnavelsoorten. Het zijn beweeglijke vogels met een prachtig contrasterend kleurenpatroon. Turquoiseblauw over geheel hun borst en buik, onderaan de staart een weinig rood, donkergrijze vleugels met daarop een zuiver gele balk en de zwarte bevedering, een petje vormend, op de kop. De kleurenopname laat u zien dat de pop het met heel wat minder kleuren moet stellen. Ze zijn zeer nauw verwant aan de goudschouderparkiet, een nog zeldzamer voorkomende soort, alsook aan de roodrug- en de veelkleurenparkiet welke wat groter van formaat zijn. De hooded meet ongeveer 26 tot 28 cm.

Toen ik ze, alweer tien jaar geleden, voor het eerst zag was ik er gelijk weg van, liefde op het eerste gezicht zogezegd. De vraagprijs toen was mij echt te veel en vandaar dat ik duchtig mijn geduld op de proef moest stellen. Niettemin bleef de soort mij sterk interesseren. Er kwam nog bij, dat in die tijd ook het verhaal ging dat deze vogels erg zwak zouden zijn, slechts enkele graden vorst persee niet zouden verdragen en dus tijdens de winter in een verwarmd verblijf zouden moeten worden gehouden. Oorzaak zou zijn dat de vogels van oorsprong afkomstig waren uit het warmste gedeelte van Noord Australië. Daar ik een brede interesse had voor vele Australische vogelsoorten en ik met het kweken van o.a. spitsstaart- en gouldamadinen mocht ervaren dat die eenmaal goed geacclimatiseerd en gehouden in een volière met een goed beschut nachtverblijf best wel sterk waren, durfde ik enkele jaren later het aan om met de hoodeds te gaan beginnen. Inmiddels was ook de prijs wat aantrekkelijker geworden en, toch nog onverwacht, kreeg ik de unieke kans mij een broedrijpe pop aan te schaffen. Het zoeken naar een zo goed mogelijk passende man was niet zo moeilijk. Het koppel werd gehuisvest in een volière welke aansluitend een geheel af te sluiten binnenverblijf had. Het geheel was niet verwarmd en al mijn overige Australische parkieten verbleven in dezelfde omstandigheden.

Tijdens de winter zorgde ik er wel voor dat de hoodeds 's nachts in het binnenverblijf bleven. Ik zag ze namelijk niet graag de nachten hangend aan het gaas doorbrengen, zeker niet bij vriezende weer. Op deze wijze verkreeg ik een sterk en gehard koppel. Om met dat

koppel te kweken, was weer een andere zaak. Nu worden er in Europa al vele jaren talloze hoodedparkieten gekweekt, maar de vogels houden zich hardnekkig aan de broedperiode in hun land van herkomst en dan is het bij ons herfst. Kwekers met naam, uit binnen- en buitenland, hebben van alles en nog wat bedacht om te trachten daarin verandering te brengen maar nog zonder resultaat en ook de steeds verder gaande nakweek blijkt zich nog niet te willen aanpassen. Als het september wordt, zien we dat het mannetje zich vuriger gaat gedragen en regelmatig tracht het popje het hof te maken. Steeds meer vliegt hij om haar heen en laat hij haar duidelijk zien hoe fier hij zich wel kan gedragen. Hij maakt zich daarbij extra groot door de borst- en kopveertjes op te zetten. Zijn volgende stap is dan om

Tekst en foto's Andre Bruggeman

zijn popje te voeren en als zij dat voedsel accepteert moet u maar denken dat de man het eerste bedrijf goed heeft gespeeld. Het tweede bedrijf begint dan pas serieus te worden als man en pop zich in het nestblok begeven. Over het nestblok gesproken, maak dat zelf en tracht dat blok zelfs te voorzien van geïsoleerde wanden. Het bodemoppervlak behoeft niet groter te zijn dan 12 x 15 cm. U kunt ook eens bekijken of in de bodem van het blok niet een klein verwarmingselementje is in te bouwen. Men moet er namelijk rekening mee houden dat de oudervogels hun jongen, als ze zo ongeveer 7 tot 8 dagen oud zijn, niet meer warm houden. In de natuur broeden de hooieids tijdens de regenperiode in term' tenheuvels. De anders steenharde hooieids zijn in die tijd door de regen duidelijk zachter en de vogels kunnen daarin dan wat gemakkelijker een ongeveer 60 cm lange lichtoplopende gang graven met aan het eind daarvan de nestholte. In die holte heerst een vrij hoge temperatuur en de gemiddeld vijf jongen groeien daarin zonder problemen op. Met het maken van het nestblok moeten we zoveel mogelijk trachten met de eisen welke deze parkieten instinctmatig stellen rekening te hou-

den. In het nestblok deponeren we enkele stukken vermolmd hout die door de pop volledig worden fijngekraagd. Als zij op de dag voor langere tijd in het nestblok zit, is dat een goed teken. Het kan evenwel best nog enige weken duren eer ze tot het leggen van eieren, gemiddeld vijf per broedsel, overgaat. Tijdens deze periode laat de man geen gelegenheid voorbijgaan om zijn popje te voeren.

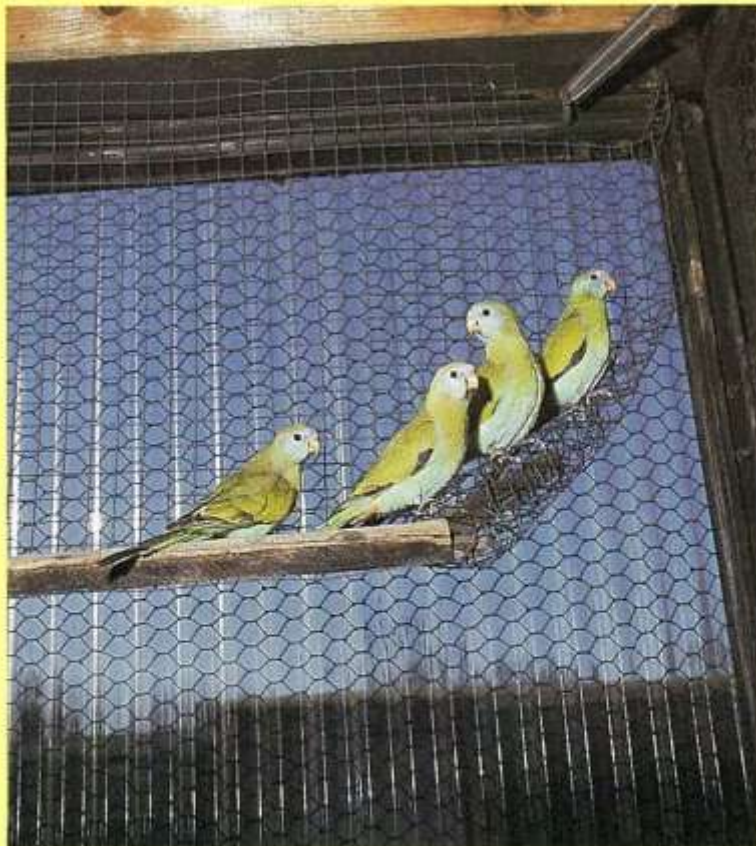
Volgens mijn aantekeningen neemt het broeden ongeveer 22 dagen in beslag. De pop broedt alleen, doe: dit plichtsgetrouw en laat zich nauwelijks buiten het blok zien. De man voedt haar. De twee broedsels van een en hetzelfde koppel gaven mij twee maal vier jongen die probleemloos werden grootgebracht en op een leeftijd van 30 tot 31 dagen uitvlogen. Ik heb inmiddels twee koppels en geen van beiden hadden voordien gebroed c.q. jongen grootgebracht. Hun leeftijd was ongeveer 7 jaar toen ze bij mij voor het eerst tot broeden kwamen. In februari 1984, trotseerden ze temperaturen van min 10 tot min 14 graden C. Op 6 maart was niettegenstaande de kou, het eerste ei gelegd. Op 2 april werden de eerste jongen geboren. Van toen af gaf ik de vogels regelmatig verse wil-

gentakken waarvan ze de knoppen afkraagden. Voorts werd het nodige zachtvoer aan ze verstrekt alsmede kanariezaad, zonnepitten waarvan ze overigens weinig opnamen, millet, trossierst, wortel, appel, vogelmuur en nog tal van onkruiden. Verder gaf ik ze zacht geweekte mais, grit en houtskool. Vanaf het uitkomen van de eieren zijn de jongen door beide oudervogels gevoerd.

De jongen zijn, als ze eenmaal uitvliegen, nagenoeg gelijk aan de verschijningsvorm van de volwassen pop. Ruim zes weken na het uitvliegen zijn de jonge hoodeds zelfstandig en kunnen ze van de oudervogels worden gescheiden. In 1984 volgde van datzelfde koppel nog een tweede broedsel waarvan de jongen op 20 oktober uitkwamen. Op 28 oktober heb ik de jonge vogels geringsd, ringmaat 4.5 mm en op 21 november vlogen ze uit. Op eerste kerstdag zag ik dat de man verschillende keren hevig met zijn kinderen aan het bakkeleien was. Het ging er zo hard aan toe dat ik besloot om de jongen apart te zetten. Hierna controleerde ik het nestblok en zag ik dat inmiddels al weer een ei was gelegd. Nu ik dit allemaal voor u zit te schrijven, is het 17 januari 1985 en behoorlijk winter. Niettemin zit de hoodedpop rustig te broeden op haar derde legsel.

Er wordt nogal eens gesteld dat het geslacht van de jonge hoodedparkieten al in een vroeg stadium is vast te stellen. Toch waag ik mij daar niet aan; misschien als ik wat meer ervaring met ze heb. Eer de jongen volledig op kleur zijn, zijn we in de regel wel achttien maanden verder.

Tenslotte wil ik nog wel even kwijt dat naar mijn oordeel deze vogelsoort vroeger veel te veel als kasplantje is behandeld. Misschien was de aankoop prijs er toen wel naar, maar ik kan er niet anders van zeggen dan dat ze net zo sterk zijn als de roodrug- en de veelkleurenparkiet. Uiteraard vragen ze, net als alle vogels die wij houden, een optimale verzorging en huisvesting. Ik laat de jonge vogels wel eens in een 18 meter lange vlucht waar ze zich heerlijk kunnen uitvliegen. Niettemin zijn ze in een vlucht van 4 tot 5 meter zeer goed te houden. En wat het kweken betreft, hebben wij niet de morele plicht om er alles aan te doen om de vogels tot voortplanting te brengen? Ik hoop dat ik door het weergeven van mijn ervaringen met deze prachtige parkieten daartoe een steentje heb bijgedragen.

Kweken in praktijk

Over nestelen en nesten

De meeste vogels bouwen een nest en gebruiken daarvoor velerlei materialen zoals mos, grashalmen, mals hooi, takjes, bladeren, plantewortels, veertjes, cocosvezels, uitgerafeld hennepvezel, sisal draadjes, uitgeplozen touw, katoendraadjes etc. etc. Het komt nogal eens voor dat tussen katoendraadjes ook enkele nylon draadjes zitten. Wees daar heel voorzichtig mee. Dat materiaal is uiterst dun en bijzonder sterk. Als dat dan rondom een pootje komt, kan de vogel daar bijzonder vervelende gevolgen van ondervinden. Vooral dunne en sterke materialen, zoals touw, katoendraadjes etc., knippen we in korte stukjes van ongeveer 5 tot 6 cm. Als dergelijk materiaal te lang is bestaat er kans dat een vogel daarin verstrikt raakt en zichzelf wurgt.

Aan vogels in de broedkooien geven we wat grof materiaal, zoals mals hooi, gerafeld touw etc. voor de ruwbouw, en katoendraadjes, bijvoorbeeld sharpie, die ze voor de afwerking van de binnenkant van het nestje gebruiken.

Gras parkieten gebruiken geen nestmateriaal, evenmin grote parkieten. Een

uitzondering vormt de muis- of monniksparkiet die van takken en twijgjes een uiterst omvangrijk nest bouwt zelfs voorzien van appartementen.

Voor de grote parkieten doen we het liefst een stuk vermolmd hout in de nestkast die ze dan zelf fijn knagen. Het vraagt bovendien een inspanning van ze, waardoor de broeddriften kunnen

worden gestimuleerd. Met zaagsel of turfmoel, vaak ook gemengd, maken we ze het wat gemakkelijker. Agaporniden maken hun nest van populier- of wilgetakjes die ze gedeeltelijk fijn maken. In een gezelschapsvolière dienen we voor een zo uitgebreid mogelijke sortering nestmaterialen zorg te dragen zodat de vogels een keus hebben en het voor het geschiktste materiaal kunnen gebruiken.

Meestal doe ik, waar het prachtvinken en wildzang betreft, zelf al enig materiaal in de nestkastjes. Ik gebruik hiervoor mos, maar ook wel malse droge grashalmen waarin dan gelijktijdig een kuiltje wordt gedraaid. Onder het nestmateriaal, op de bodem van de nestkastjes, doe ik vaak wat insectenpoeder. Vermoedelijk daardoor zijn mijn vogels tot heden steeds van parasieten gevrijwaard gebleven. Op het in het nestkastje aangebrachte materiaal, bouwen de vogels zelf verder en werken het af. Het gebruik van mos onderin de nestkastjes, heeft als voordeel dat het vocht kan opnemen en ook enige tijd vasthoudt. Hierdoor wordt tijdens het broeden de vochtigheidsgraad wat op peil gehouden. Ook in de natuur kan men ontdekken dat de bodem van vogelnesten bijna altijd uit materialen bestaat die vocht houdend zijn of de nesten zijn zodanig gebouwd, bijvoorbeeld in de vork van

een tak, dat, tengevolge van het langs de takken naar beneden lopende hemelwater, aan de onderzijde van het nest een goede vochtopname mogelijk is.

Er zijn werkelijk schitterende staaltjes van nestbouw te bewonderen. Je vraagt je dan steeds af hoe het mogelijk is dat een vogel zo iets voor elkaar krijgt. Neem bijvoorbeeld de omvangrijke buidelnesten van de wevers, maar ook die van de kleine astrildes met hun vaak lange insluipgangen. Overigens, de zo eenvoudige komvormige nesten van kanarie- en vinkachtigen zijn ook best de moeite waard. Ze zijn met geen mensenhanden na te maken.

Niettemin zijn er naast heel vaardige nestbouwers ook gemakzuchtige soorten die het alleen maar hebben voorzien op andermans nesten of ook wel heel erg slordige bouwers. Als je de resultaten van die laatste groep ziet vraag je je weer af hoe het mogelijk is dat daarin wordt gebreed en jongen grootgebracht. Bedenk bij dit alles ook eens dat ze dit alles met slechts één werktuig klaarkrijgen, de snavel. Het is juist dan

een wonderlijk instrument waarvan op geniale wijze wordt gebruik gemaakt. Neem nu bijvoorbeeld de Baltimore troepiaal. Hij weeft, vlecht en knoopt zo ontzettend vlug dat dit nauwelijks met mensenoogen is te volgen. Zo zijn er nog meer van die uitzonderlijk, je zou haast zeggen technisch begaafde nestbouwers. Daarom alleen al is onze liefhebberij zo geweldig fascinerend omdat we dat alles van heel nabij kunnen gadeslaan.

De vogels die we houden dienen we wel de gelegenheid te geven om ergens in,

op of aan, hun nest te maken. In de broedkooien gebruiken we voor de kanaries de aardewerk of van kunststof vervaardigde nestbakjes, zo ook voor de wildzang. In de volière geven we dergelijke vogels naast eventueel wat bakjes ook de met ijzeren spijltjes voorziene zogenaamde harzerkastjes. Voor zebra-vinken, japanse meeuwen en tal van prachtvinken zijn er de zogenaamde halfopen of gesloten nestkastjes. Deze dienen een bodempoppervlakte te hebben van ongeveer 12 x 12 cm en een hoogte van 12 cm. Bij het gesloten type zit er in de voorzijde een rond invlieggat met een middellijn van ongeveer 3 cm. Grasparkieten hebben een nestkastje nodig, met een zo mogelijk uitschuifbare bodem waarin een uitholling, welke een bodempoppervlakte heeft van ongeveer 15 x 12 cm, 20 cm hoog en middellijn invlieggat 4 cm. Van duims hout kunnen we voor de agaporniden goede nestkasten bouwen welke een minimaal bodempoppervlak hebben van 15 x 15 cm, 26 cm hoog zijn en een invlieggat van ongeveer 5 cm middellijn. Ook accepteren ze wel de zogenaamde natuurblokken (uitgeholve stam) mits die maar de goede afmetingen hebben.

Van dezelfde dikte vurenhout kunnen we ook nestkasten maken voor grote parkieten. De grootte van die kasten hangt af van de soort waarvoor ze bestemd zijn. Valkparkieten, roodrugparkieten, de meeste neophema's zoals

bourkes, turquoisine- en elegantparkieten vragen een ruimte van ongeveer 25 x 25 cm, 30 cm hoog en middellijn invlieggat 7 cm. Het is aan te bevelen om in de kast onder het invlieggat een zogenaamd opstapje te maken. In de ruimte naast dat opstapje brengen we wat turfstrooisel aan. Door dat opstapje voorkomen we dat als de vogel binnenkomt of het nest verlaat de eieren worden stuk-

getrapt. Voor nog grotere parkietsoorten dient een weer groter nestblok te worden gemaakt. Het is verstandig om aan de binnenkant van die blokken, vanaf onderkant invlieggat tot op de bodem, een stukje stevig gaas te bevestigen of enkele grote krammen te slaan dat dan als trapje dienst kan doen. Bij de aanschaf van grote parkieten kunt u het beste bij degene waarvan u de vogels koopt informeren wat voor nestkast de vogels gewend zijn en er dan voor zorgen dat ze ook bij u zo'n zelfde kast ter beschikking krijgen. We dienen er wel aan te denken dat de bodem van de nestkasten en nestblokken voor grote parkieten uitgehold moet worden. Vele liefhebbers maken gebruik van losse inpasbare bodems. Dat werkt gemakkelijker vooral ook bij het schoonmaken.

Welke nestkast en voor welke soort vogel we ze ook maken, zorg er altijd voor dat door middel van een klepje, afneembaar deksel, schuif of deurtje er zonder veel moeite een kijkje in dat nest kan worden genomen. Het is van belang dat we regelmatig nestcontrole uitoefenen en dat die controle zonder veel omhaal verricht kan worden. Moeilijker wordt het als nestcontrole moet worden uitgeoefend in nestjes welke in struiken zijn gebouwd. Ze kunnen soms diep verscholen zitten en erg moeilijk toegankelijk zijn. We moeten hoe dan ook, juist ook in die gevallen, er voor waken dat er niets verstoord wordt. Wildzang en ook wel tropische vogels bouwen hun nest graag in bossen, heide of brem. Indien we dergelijke vogels houden, doen we er wellicht goed aan ze ook die gelegenheid te bieden. Voor wat betreft diverse wildzangvogels kunnen we wat harzerkastjes 'opsieren' met naaldhout takken, het werkt in elk geval wel stimulerend. Uiteraard zorgen we er voor dat de nestplaatsen zijn gevrijwaard van

zware regenbuien. In voorkomende gevallen zullen we dus hier en daar de volière van boven wat moeten afdekken. In gezelschapsvolières is het raadzaam diverse typen nestkastjes op te hangen en per koppel vogels minstens twee, zodat de vogels alle keus hebben. Ook voor agaporniden en grote parkieten zal het nuttig zijn om uit te gaan van twee nestkasten per koppel, aangebracht op verschillende plaatsen, bijvoorbeeld één in het zogenaamde nachtverblijf en één in de open vlucht.

Ondanks alle voorzorgen zal het ongetwijfeld wel eens voorkomen, vooral in een gezelschapsvolière, dat er als het ware geknokt wordt om juist dat ene kastje op juist die ene plaats. Meestal lost zich dat vanzelf wel weer op. Je kunt ook behoorlijk eigenwijze vogels tegenkomen die, ondanks ruime keus op veilige plaatsen, op de meest onmogelijke plaatsen trachten nestbouw te plegen. In voorkomende gevallen wel proberen dat zo te laten en zo mogelijk de helpende hand bieden. Het kan ook een indicatie zijn om op die plek een nestkastje te hangen. Kortom veel observeren en alert reageren. In de handel zijn tal van nestkastjes te koop maar het zelf maken geeft vaak meer voldoening. Voor de meeste vogelsoorten is het gebruik van nestkasten welke gemaakt zijn van gewoon vurenhout het beste. We laten de nestkasten ongeveer zodat het hout als het ware blijft wasemen hetgeen bijdraagt aan een zo goed mogelijk vocht-

gehalte in de nestruimte. Voor grasparkieten, agaporniden en grote parkieten worden er wel eens nestkasten gemaakt van watervaste of geplastificeerde plaat. Dat is absoluut af te raden omdat het dan in zo'n nest veel en veel te vochtig kan worden, immers het hout laat niets door. In dergelijke gevallen kunnen er zich problemen voordoen met de jonge vogels en dat mag toch niet de bedoeling zijn.

Grote Alexanderparkiet

De grote Alexanderparkiet is een flink uit de kuiten gewassen vogel van vaak meer dan een halve meter lengte, dat voornamelijk te danken is aan de lange staart. Het lijkt mij overbodig u een beschrijving van deze parkiet te geven, want de foto spreekt voor zichzelf. De afbeelding is een mannetje, want de vrouwtjes - en ook de onvolwassen vogels moeten het zonder halsband stellen. Het woongebied van deze vogels, waarvan men vijf ondersoorten onderscheidt, strekt zich uit over grote delen van zuidoostelijk Azië, te weten India, Pakistan, het oostelijk deel van Afghanistan, Thailand, Burma, Laos, Cambodja, Vietnam alsmede Sri Lanka (het voormalige Ceylon) en de Andamanen. Overdag opereren deze vogels in kleine groepjes, maar net als bij ons de spreeuwen, verzamelen zij zich tegen de avond om dan **en masse** te gaan slapen in het geboomte. In de paartijd vallen de zwermen uiteen en zoeken de paartjes een geschikte holte op, om daar de twee tot vier spierwitte eieren uit te broeden. Dit vergt ongeveer vier weken. De jongen verlaten het nest als zij zes tot zeven weken oud zijn. Het broeden geschiedt door het vrouwtje, maar het mannetje is erg attent en zorgt er voor dat het haar in deze moeilijke periode aan niets ontbreekt. Het fokken in gevangenschap schijnt niet veel moeilijkheden op te leveren. En zijn ook blauwe en gele kleurvormen. De laatste noemt men "lutino's" en deze vogels hebben - net als albino's - rode ogen. De grote Alexanderparkieten staan bekend als enorme knagers.

Meindert de Jong

NOGMAALS TINAMOES

Rectificatie

Geelpoot zwartborstvechtkwartel

In Onze Vogels nummer 10 jaargang 1985, is op pagina 452 een artikel opgenomen over tinamoes. Hierin is, voor wat betreft de kleurplaten, een storende fout geslopen. De vogel die op deze pagina zo fraai staat afgebeeld is geen tinamoe maar een vechtkwartel. Om precies te zijn is het de vechtkwartel waarover de heer T. de Graaf schrijft in dezelfde jaargang op de pagina's 396 en 397, de geelpoot zwartborstvechtkwartel. Het is een benaming die u in de literatuur waarschijnlijk niet veel zult tegenkomen maar waarmede de vogel wel goed wordt aangeduid. Het zal veel mensen bevreemd hebben dat ik in mijn artikel sprak over gebrek aan kleur. De afgebeelde vogel (vechtkwartel) heeft namelijk helemaal niet te klagen over een gebrek aan kleur. Als u op deze pagina de afbeeldingen van de tinamoes bekiijkt en die vergelijkt met de eveneens weer opgenomen vechtkwartel, dan zult u het met mij eens zijn dat de tinamoe inderdaad eenvoudig van kleur is. Om de gestichte verwarring grondig de wereld uit te helpen, heeft de redactie besloten om de foto van de vechtkwartel opnieuw te plaatsen en daarbij dan ook de kleurafbeeldingen van de dwerg- en de kuiltinamoe. Op de beide laatste foto's komt de ronde vorm van het krachtige tinamoelichaam goed uit. Bij de kuiltinamoe zijn de korte looptenen goed zichtbaar en ook is goed te zien dat de achterteen ontbreekt. Met deze rectificatie zijn de verwijzingen in mijn artikel over tinamoes hopelijk duidelijk geworden. Excuses voor het ongemak.

Otto de Gans.

Dwergtinamoe

Kuiltinamoe

Niet elk ei bevat nieuw leven

Elk broedseizoen opnieuw wordt de klacht over onbevuchte eieren, afsterven van de kiem, dood in dop etc. veelvuldig gehoord. Graag wil men weten wat de oorzaak hiervan is. In dit opzicht is evenwel niet altijd direct een afdoend antwoord te geven. Verschillende factoren kunnen hier van invloed zijn. Het kan zijn dat de vogel permanent onvruchtbaar is of dat deze onvruchtbaarheid van tijdelijke aard is. In het laatste geval zal de oorzaak moeten worden gezocht, bij voorbeeld of één of beide oudervogels te jong zijn of nog niet voldoende rijpheid bezitten.

De vogel kan wel geslachtsdrift tonen, eieren leggen, doch zonder kiemkracht. Het vermogen om levenskrachtige voortplantingscellen te produceren ontbreekt.

Soms wordt een koude temperatuur als schuldige aangewezen. In werkelijkheid is dit zelden het geval. Het aantal lichturen is mede bepalend voor de rijping van volwaardig zaad en van volwaardige eicellen; de hypofyse (hersenaanhangsel) wordt namelijk door het licht geactiveerd. Hierbij worden hormonen gevormd, die onontbeerlijk zijn voor de vorming van levensvatbare voortplantingscellen. Het dier, dat blijk geeft volledig onvruchtbaar te zijn, dáárna is door ons niet veel te doen... Gelukkig geldt dit maar voor weinig vogels!

Bevruchting

Door samensmelting van zaad en eicel ontstaat de kiemcel, dat wil zeggen als ze tenminste beide volledige rijpheid bezitten. En niet te vergeten dat het ei, waarin de kiemcel zich op de dooier afzet, stoffen bevat, die het mogelijk maken dat de kiemcel zich volledig ontwikkelt. Ook is het geboden dat de voldragen vrucht zich vlot van de eischaal kan bevrijden. Het is niet noodzakelijk om de gehele broedduur af te wachten om te weten te komen of het ei al of niet bevrucht is.

Na vier of vijf dagen broeden is dit met een klein beetje ervaring vast te stellen. Een heel eenvoudige methode is: het ei met de spitse en stompe pool tussen duim en wijsvinger nemen en tegen het licht op de lamp te houden, op zodanige wijze dat het licht eerst door het ei moet vallen alvorens het het oog bereikt. Er zijn in de handel zgn. schouwlampjes verkrijgbaar. Met behulp daarvan is zo'n onderzoekje nog gemakkelijker te doen.

Bij een bevrucht ei is de reeds ontwikkelde kiem met de verschillende bloedvaten duidelijk te onderscheiden. Een wat donker gekleurd ei geeft niet zo'n duidelijk beeld; men kan dan beter nog enige dagen wachten. Bij het "doorlichten" is dan duidelijk de luchtkamer te zien. Het resterende deel is donkerder. Een ei, dat na vijf of zes dagen broeden volkomen helder blijft, kan als onbevucht worden beschouwd.

Afsterven van de kiemcel

Het kan zijn, dat de kiemcel door gebrek aan levensvatbaarheid (letaliteit) of door gebrek aan bepaalde stoffen niet volledig tot ontwikkeling kan komen. Soms is dit reeds het geval enkele uren nadat het ei de broedtemperatuur heeft aangemenen. Door ons is niet vast te stellen of het ei onbevucht is of in een vroeg stadium afgestorven is. Sterft het embryo na enkele dagen af, dan is dit bij het doorlichten te zien: als een los grijs vlokje drijft de afgestorven embryo door het ei. De even-

tueel nog waar te nemen bloedvaten zijn donker gekleurd en er zijn bloedstolsels te zien. Afsterven in een later stadium, zeker bij donker gekleurde eieren, is moeilijk vast te stellen. Om in dit opzicht zekerheid te verkrijgen, dient de gehele broedduur te worden afgewacht.

Maakt men de eieren toch eerder open, dan zal meestal blijken, dat het jong op het inzuigen van de dooierresten na volgroei was. Dit wijst altijd op een tekort. Juist in de uren, gedurende welke het ontwikkelingsproces zijn laatste fase doorloopt, wordt veel van het jong gevergd; het moet het overgebleven deel van de dooier inzuigen, het moet zich geheel in het ei ronddraaien om met behulp van het "eitandje" het vlies en de eischaal te doorbreken. Deze krachtsinspanning is dan te groot, met als gevolg dat het jonge vogeltje afsterft. Het zgn. "dood in dop". Ook het afkoelen van de eieren tijdens het broedproces kan soms de oorzaak zijn. Dit is evenwel minder het geval dan de meeste vogelliefhebbers wel denken. Vooral na de negende broeddag kan het ei geruime tijd buiten broedwarmte. Er zijn zelfs gevallen bekend, waarin eieren, die meer dan twaalf uur afgekoeld waren, toch uitkwamen, uiteraard wat later dan bij de normale broedperiode.

Gebrek aan luchtvochtigheid

Een te lage vochtigheidsgraad kan funest zijn. Een gemiddelde vochtigheidsgraad van 55 tot 65 procent is voor de meeste broedeieren voldoende. Bij vogels, die regelmatig baden, is de kans op uitdrogen van het ei gering. Heeft men evenwel een zeer droog hok, dan kan het natspuiten van de eieren met een bloemenspuit uitkomst geven. Bij parkietachtigen verdient het aanbeveling, de nestblokken goed vochtig te houden. Als een ei min of meer dreigt uit te drogen, is dit vast te stellen aan de grootte van de luchtkamer. Tijdens het broeden wordt deze namelijk groter; ze mag niet meer bedragen dan eenderde van het totale eivolume. In eieren waarvan de schaal te poreus is, zien we dit vaak. Dit is dan een fout in de eischaal, een verschijnsel dat nogal eens voorkomt bij vogels die niet geheel in goede broedconditie zijn. Het gebrek bij voorbeeld aan mineralen en zijn bij het fijnwrijven van de zaden.

Niet levensvatbare kiem

Dit euvel kan het gevolg zijn van foutieve paringen. Zo is van kanaries bekend, dat o.a. kuif x kuif en intensief x intensief dodelijk kunnen werken. Het is zeker niet denkbeeldig, dat sommige factoren niet op elkaar zijn ingesteld, elkaar als het ware niet verdragen, zodat levensontwikkeling onmogelijk wordt. Vooral bij onoordeelkundige inteelt is dit vrij snel het geval. Van zoogdieren zijn legio van zulke gevallen bekend, bijvoorbeeld het niet drachtig worden of het aborteren van de vrucht, waarvan de oorzaak gelegen is in de werking van letale of subletale factoren.

Vogels die niet in conditie zijn, geven dikwijls aanleiding tot teleurstellingen. Het is beslist afkeurenswaardig, tóch te proberen ermede te fokken. Rust geven is veelal de enige oplossing. En: onderzoeken waaraan het "uit conditie zijn" te wijten is.

Kweken met de Sijs deel 2.

Het kweken met Europese Wildzangvogels.

De verzorging.

Na de huisvesting komt als volgende belangrijk onderdeel van onze hobby, de verzorging van de vogels.

En als we over verzorging spreken dan bedoelen wij op de eerste plaats de voeding.

Al eerder heb ik geschreven dat eigenlijk elke vogelliefhebber zou moeten weten, hoe de in zijn bezit zijnde vogelsoorten in de natuur leven en wat ze eten.

Als men u onverwachts en op de man af de vraag zou stellen, hoe zijzen in de natuur leven, zou u daar dan bevestigend op kunnen antwoorden? Laten we maar rustig aannemen dat dan zeker 80 tot 90% met "Nee" antwoorden. In het gunstigste geval weten ze te vertellen dat zijzen graag elzenzaden eten, maar daar houdt het dan ook mee op.

Jammer eigenlijk. Ik wil niemand een verwijt maken, daar heb ik ook het recht niet toe, maar de meesten onder ons zijn op dat punt wat gemakzuchtig en nemen niet de moeite om één en ander uit te zoeken. Wat men van collegakwekers hoort en ziet wordt in de regel aangenomen en voor de rest weet de zaadhandelaar wel het antwoord.

Toch is dat niet de juiste weg want de meeste zaadhandelaren zijn geen kwekers. Geen kwaad woord over deze mensen want ze hebben vanwege hun beroep daar gewoon geen tijd voor.

Een goed boek met degelijke informatie over uw favoriete vogelsoorten dat u kunt bestellen bij de NBvV Boekenservice, is niet alleen een waardevol bezit, maar geeft ook antwoord op de meest voorkomende vragen.

Hoofdvoedsel.

De sijs is een alleseter en de gemakkelijkste kostganger in ons vogelverblijf. Dat wil echter geenszins zeggen dat we aan het voedselpakket voor de zijzen geen aandacht hoeven te besteden. Integendeel, voor elke vogelsoort is de voeding zeer belangrijk.

Als hoofdvoedsel geven wij de zijzen een goede wildzang-zaadmengeling die in dierspecialzaken te koop is. Omdat er altijd verschil in samenstelling is, kan de handelaar meerdere zaad-

mengelingen in voorraad hebben, in uiteraard ook verschillende prijsklassen. Koop datgene waarvan u denkt dat het goed is en kijk niet op een paar centen. De sijs heeft evenals elke vogelsoort een voorkeur voor bepaalde zaden, waarvan de voornaamsten zijn: nigerzaad, slazaad, veldslazaad, sesamzaad, blauwmaanzaad, distelzaad, berken- en elzenzaad. De meeste van deze soorten zitten in een goede wildzang-zaadmengeling. Ga nou weer niet van alles aan de bestaande mengeling toevoegen om zoals we dat zo mooi zeggen de kwaliteit te verhogen. De meeste van de genoemde zaden zijn erg vetaanzettend en dat komt de gezondheid van de vogels zeker niet ten goede. Zijzen hebben sowieso al gauw last van vetaanzetting. Vang daarom af en toe een sijs voor controle uit uw vogelverblijf en blaas de

door Wiel Höppener

buikveertjes wat opzij. Vaak ziet het buikje geel van het vet, een teken dat u ze te goed gevoerd heeft.

Onkruidzaden.

In de natuur leeft de sijs hoofdzakelijk van onkruidzaden in halfrype- en rijpe toestand. Ik ben van mening dat onkruidzaden en planten, vers geplukt in de natuur, het beste zijn wat we onze vogels kunnen aanbieden. Daarom bestaat de helft van mijn dia-lesing uit 100 dias van onkruidplanten en close-ups van zaadknoppen in diverse stadia van rijpheid.

Naast de hoge voedingswaarde hebben deze kruiden ook nog een geneeskrachtige werking. Ondanks de mening van andere voorlichters die verkondigen dat zij hun vogels op wetenschappelijke

basis kweken zonder toediening van onkruidzaden, blij ik onverkort van mening dat onkruidzaden onmisbaar zijn als voedsel voor wildzangvogels.

Afhankelijk van de tijd van het jaar, kunt u voor de zijzen de volgende onkruiden plukken. Klein hoefblad, kruuskruid, paardebloem, herderstasje, varkensgras, vogelmuur, akkerdistel, boerenwormkruid, herik, weegbree, teunisbloem, cichorei, moerasspirea, kleine klis, slazaad en graszaad. Ook een beetje groenvoer, af en toe en met mate, mag u de zijzen geven in de vorm van een stukje appel of sinaasappel, een blaadje sla of andijvie, om er maar enkele te noemen.

Dat zijzen verzet zijn op berken en elzenzaden is algemeen bekend. Een takje met rijpe elzepoppen is dan ook altijd een delicatessen voor de zijzen en deze tractatie wilt u uw zijzen natuurlijk ook niet onthouden. Maar voor u deze takjes gaat afplukken, moet u eerst even goed om u heen kijken want u mag ze niet afplukken, elzen zijn beschermd. Het is maar dat u het weet.

In de wintermaanden als er in de natuur geen onkruidplanten staan, kunt u het onkruidzaad dat in de handel te koop is voeren.

Gekiemde zaden.

Elke vogelliefhebber behoort te weten, dat gekiemde zaden een uiterst waardevolle en vitaminerijke voeding zijn voor alle vogels. Hoe korter de kiemen (1 à 2 mm) hoe beter. Kiemen van 1 cm of langer die groen van kleur zijn, noem ik geen kiemvoer meer, maar groenvoer. Er zijn liefhebbers die voeren kiemvoer apart. Ik meng het onder het eivoer, dat hierdoor mooi rul wordt. Maakt niets uit, ieder voert op zijn eigen manier.

Bijvoeder.

Onder bijvoeder verstaan wij een "zachtvoer" dat voor de vogels nuttige

stoffen moet bevatten en dat in de volksmond gewoon eivoer genoemd wordt. Men kan het kant en klaar in de handel kopen, of het zelf samenstellen. Dat moet iedere liefhebber voor zichzelf bepalen.

Mijn voorkeur gaat uit het naar zelf mengen, dat doe ik al zolang alsdat ik vogels heb, maar de meeste kwekers hebben daar vanwege hun werk geen tijd voor. Dat is ook niet erg want de in de handel zijnde eivoerders zijn van goede kwaliteit. Regelmaat is ook belangrijk in de vogelvoeding, daarom zou ik u willen adviseren, dat als u eenmaal een bepaald eivoer aan uw vogels verstrekt en u bent daar tevreden over, u daaraan te houden en u niet door anderen iets te laten aanpraten.

Speciale produkten.

Ja daar kunnen we veel en ook weinig over zeggen, dat is weer zo een persoonlijk iets. Iedereen heeft wel een flesje, tabletje of poedertje in voorraad voor het geval dat nodig mocht zijn.

Men wil zelf wel eens graag voor dokter-tje spelen. Allemaal tot uw dienst als alles maar binnen de perken blijft en bij twijfel een dierenarts raadplegen.

Levend voer.

De sijzen is in de natuur een uitgesproken zaadeter en slechts af en toe wordt een insect of een larve daarvan geconsumeerd. Anders is het wanneer er nestjongen zijn, want deze krijgen de eerste levensdagen dierlijke eiwitten in de vorm van levend voer toegestopt. Daarom zal ik later in dit verhaal, wanneer de kweek aan de orde is, hier uitvoerig op terug komen.

Drink- en badwater.

Het is al zo vaak verteld en daarom zal ik het in het kort even herhalen. Bij de verzorging van de sijzen behoort ook de verstrekking van drink- en badwater. Dagelijks vers drinkwater in een schone drinkfles. Sijzen baden veel en graag en daarom moeten wij er voor zorgen, dat ze niet in het drinkwater kunnen baden, door de drinkopeningen zo klein mogelijk te houden.

Aan de andere kant moeten we de sijzen regelmatig badwater geven en dat na ongeveer twee uur weer weghalen. Dit doen we dan weer om te voorkomen dat de sijzen van het inmiddels vervuilde badwater gaan drinken. Vervuilde bad-

water drinken schaadt de gezondheid van de vogels.

De kweek.

Na de huisvesting en de verzorging, komt het hoofdstuk aan de beurt waar de grootste belangstelling van de liefhebbers naar uit gaat, namelijk **De kweek**.

Al beleven wij nog zoveel plezier aan onze vogels, het broedseizoen is en blijft toch nog altijd de belangrijkste periode van het jaar voor ons vogelliefhebbers. Elk jaar opnieuw zijn onze verwachtingen hoog gespannen en eveneens elk jaar opnieuw moeten wij ervaren dat wildzangvogels kweken toch **niet zo eenvoudig** is als menigeen soms denkt. Maar doorzetters zoals wij zijn, laten ons bij tegenslag of teleurstelling niet ontmoedigen en na elke struikeling staan wij weer op en beginnen vol enthousiasme aan het volgende broedseizoen. **"Vallen, opstaan en opnieuw beginnen"**. Deze slogan zou eigenlijk in elk vogelverblijf van de wildzangkwekers moeten hangen.

Maar laat ik u de zaak niet te pessimistisch voorstellen. Wildzangvogels kweken kan best, zeker wat de sijzen betreft. Bewijzen zijn er te over, je moet alleen even het één en ander weten en af en toe dat kleine tikkelte geluk hebben. De tijd dat de sijzen uitsluitend werden gehouden als siervogels, ligt voorgoed achter ons. Ze worden hoe langer hoe meer gewaardeerd als kweekvogels en dat is een positief teken.

De kweektijd.

Wanneer ik mijn aantekeningen en gegevens raadpleeg, dan blijkt dat de broedtijd van de sijzen is van april tot begin juli. Ze brengen gemiddeld twee broedsels per jaar. Zo is het in elk geval in de natuur.

In de volière moeten wij er rekening mee houden, dat de sijzen tengevolge van de juiste voeding en goede verzorging, wat vroeger in broedconditie kunnen geraken. Dat zal vrijwel zeker het geval zijn als we de beschikking hebben over eigenkweek vogels.

Nu wil dat laatste natuurlijk ook weer niet zeggen dat we al in maart moeten staan te spieden of de sijzen soms al broedneigingen vertonen, want je kunt immers nooit weten. Jut uw eigen toch niet op, de natuur bepaald wanneer de vogels broedrijp worden en dat is weer afhankelijk van het weer.

Nu zijn er altijd van die kunstenaars die al vroeg in het jaar, laten we zeggen in maart, jonge wildzangvogels in het nest hebben. Maar bij nadere informatie blijkt dan, dat deze vogels gehuisvest zijn in een kanarie kweekruimte waarin bijgelicht wordt.

Ja zo lust ik er nog wel eentje. Ik ga er van uit dat we wildzangvogels kweken op de natuurlijke manier, dus zonder bijverlichting, verwarming of wat dan ook. Weet toch waar je mee bezig bent mensen en forceer de zaak niet.

Kweekparen.

Mijn persoonlijke mening is dat het sa-

menstellen van kweekparen bij sijnen niet tot al te grote problemen zal leiden. In de regel aanvaarden de partners elkaar wel, waarbij het natuurlijk altijd een voordeel is, als men ze tijdig per koppel apart heeft gezet.

Mits de ruimte voldoende groot is, kunnen daar ook nog enkele koppels andere vogelsoorten bij geplaatst worden, deze moeten dan wel tot de verdraagzame vogelsoorten behoren.

Dit jaar heb ik de beschikking over twee koppels sijnen. Een span gaat naar de buitenvolière en het andere zit in een kweekkooi. Door deze verschillende vormen van huisvesting, kan men veel kweekervaring opdoen.

Observatie.

Hoe langer hoe meer liefhebbers zijn tot de overtuiging gekomen, dat observatie een heel belangrijk onderdeel is van het broedgedrag. En observatie betekent niet tijdens de dagelijkse voeding snel even kijken of alles in orde is. Het zijn juist die kwekers die veel tijd en aandacht aan hun vogels besteden, die de beste broedresultaten behalen. Alles heeft zijn prijs en zonder moeite geen resultaat, als u dat maar weet.

Het gedrag van elke vogelsoort is anders en hoewel ik niet wil beweren dat het gedrag van de vogels te beredeneren is, kan een liefhebber met enige ervaring, uit het gedrag of de houding van de vogels concluderen of deze al of niet in broedconditie geraken. Van de andere kant zal de attente liefhebber direct opmerken als een vogel niet in orde of ziek is.

De paarlust.

In de tijd dat de sijnen in voortplantingsconditie geraken of paarlustig worden, zal men duidelijk verandering in hun gedrag kunnen constateren. De pop vliegt onrustig heen en weer, maar steeds naar dezelfde plaats. De man vliegt al zingend, fladderend omhoog met gespreide staartveren. De man woert de pop en probeert door fel te zingen, indruk op haar te maken. De pop gaat in het nest van een andere vogel zitten. Beide sijnen zoeken naar nestmateriaal, of vliegen met nestmateriaal in de bek rond. De man zingt met omlaaghangende vleugels voor de pop. Beide vogels vertonen paarneigingen.

U ziet zo zijn er heel wat gedragspatronen die er op wijzen dat er een sijnenhuwelijk aanstaande is. De man geeft altijd

het eerst tekenen van broedrijpheid. Dit laat hij blijken door steeds meer toedering tot de pop te zoeken.

In vergelijking met andere vogelsoorten, stelt de balts van de sijnman niets voor. Hij heeft ook geen mooie opvallende kleuren om mee te pronken. Zijn manier van hofnaken bestaat meestal en hoofdzakelijk door steeds vlak in de buurt van het vrouwtje te vertoeven, vurig zijn liedje te zingen en zijn aanstaande bruid regelmatig te voeren.

Het popje laat haar vereerder niet lang in het ongewisse en zal hem weldra voor zijn attenties belonen en hem als echtgenoot aanvaarden.

Het paringsritueel van de sijnen verloopt vrij rustig en het is vrij normaal dat dit plaats vindt terwijl de verzorger in de buurt is om de vogels te observeren. Sijnen paren meermalen per dag, ongeacht de tijd, voor- en namiddags. Hebben de eerste paringen eenmaal plaatsgevonden, dan wordt de pop rustiger en gaat ze weldra op zoek naar een geschikte nestplaats, steeds vergezeld door de man.

Nestplaats.

Net als bij de meeste andere vogelsoorten bepaalt de pop de plaats van het nest. Sijnen bouwen hun nest bij voorkeur op een hoge en goed gecamoufleerde plaats, zoals boven in een conifeer op een tak tegen de stam aan. Dat doen ze instinctief, omdat door het heen en weer bewegen door de wind, het nest goed verankerd zit.

Ook sparren zijn een geliefde nestplaats voor de sijnen. Met die wetenschap kunnen wij onze sijnen in de volièrre een geschikte nestplaats aanbieden op een hoge en beschutte plaats. Zeer geschikt voor dit doel zijn nestkorfjes, tralienestkastjes, een bos brem of heide alsook een oud gebruikt nest. U ziet er zijn mogelijkheden genoeg.

Maar blijf er steeds op verdacht dat de sijn ondanks uw bemoeienissen een nest bouwt op een plaats waar u niet op gerekend hebt, zoals dat ook bij mij het geval was.

Dank je wel voor de moeite dachten mijn sijnen en ze bouwden hun nest op de bovenste takjes van een spar. Om het nest tegen regen te beschermen, heb ik toen maar een glazen ruit boven de spar op de volièrre gelegd. Later hebben ze ook een aan de wand bevestigd tralienestkastje als wieg voor hun jongen gebruikt.

De sijnen in mijn binnenkweekkooi hadden uitsluitend tralienestkastjes als nestgelegenheid tot hun beschikking, ze hadden dus geen andere keus. Maar dat is voor deze vogels geen probleem, daar zij zich zeer snel aanpassen. Denk er wel aan, dat de sijnen steeds over ruim voldoende nestmateriaal moeten kunnen beschikken.

Waar die nestmaterialen uit bestaan en het verdere kweekgedrag, dat ga ik u uitvoerig in de volgende aflevering van mijn sijnenverhaal vertellen.

Kweken met spreeuwen is moeilijk

Dat kweken met spreeuwen moeilijk is weten we, maar dat het toch regelmatig wel lukt is op diverse tentoonstellingen al wel gebleken. Ik ben al verschillende jaren in het bezit van een aantal spreeuwsoorten, allemaal prachtige vogels, maar tot op heden heb ik er weinig succes mee behaald. Het is allemaal echt niet gemakkelijk. Slechts één keer is het mij gelukt een spreeuw eigen kweek op de tentoonstelling te krijgen, maar dat is al weer zo'n vijf jaar geleden. De daarop volgende jaren waren wel vol hoop maar niet meer dan dat. Wij zijn blijven volhouden en dachten steeds maar weer het volgende jaar beter. Zo zijn we dan gekomen tot het broedseizoen 1985. Ik had een viertal soorten, namelijk driekleurglansspreeuwen, grijs-

kopspreeuwen, lelspreeuwen en purper glansspreeuwen. Al deze koppels bouwden een nest, ze begonnen echt fanatiek. Helaas werkte het weer niet mee, want daar ligt volgens mij de oorzaak. Zodra de temperatuur daalde was het afgelopen. De driekleur- en de lelspreeuwen hebben het alleen maar bij nestbouw gelaten. Van de grijskoppen kreeg ik drie eieren en daarbij is het ook gebleven. De purper glansspreeuwen, *Lamprotornis purpurea purpurea*, deden het beter. Omdat ze nogal agressief van aard zijn, waren ze apart gehuisvest in een 3 meter lange, 2 meter brede en 2 meter hoge volière. Ze bouwden hun nest in een vrij groot berkenblok. Het was een sordig en gebrekkig nest gemaakt van grasstengels, cocosvezels en blaadjes van de bruidsluier. Het was in mei en gezegd moet worden dat

Tekst: W. van Schaik
Foto: C. Scholtz

de volière is beplant met druivenstruiken, bruidsluier en kastanje. Die beplanting bood de vogels voldoende schuilgelegenheden. Wellicht daardoor heb ik ook nooit paringen kunnen waarnemen. Op 7 juni was het eerste ei gelegd en het tweede op 8 juni. Vijf dagen later bleek mij dat de eieren bevrucht waren. De eieren waren lichtblauw met vrij veel roodbruine stippen en 17 x 27 mm groot. Het broeden werd vooral door de pop gedaan maar zodra ze ook maar enig onraad vermoedde vloog ze van het nest. Op 21 juni is het eerste ei uitgekomen en een dag later het tweede. De jongen hadden een lichtroze huid zonder enig donsveertje. Ze groeiden goed alleen de eerst uitgekomen bleef groter dan de tweede en op 30 juni was die kleinste dood. De oudste had het rijk alleen en ontwikkelde zich goed. Op de tiende dag gingen de ogen open, ze waren grijszwart van kleur en het was net of er nog een vlies op zat. Ook de stoppels van de veren begonnen toen goed door te komen. Ik had toen die jonge vogel al geringd, dat gebeurde op de vijfde dag. De ring, in de maat 4,5 mm, had ik tevoren zwart gemaakt en er deed zich geen enkel probleem voor. Aanvankelijk werd de jonge vogel door de ouders gevoerd met meelwormen, later ook met universeelvoer en patékorrels. Toen de jonge vogel ongeveer 21 dagen oud was, vloog deze uit. Hij was toen nog wat kleiner dan de volwassen pop en was over het geheel wat dof van kleur. Op de vleugels was wel wat glans waarneembaar, de kop en borst waren dofzwart. De ogen zijn nog lang niet zo mooi geel als die van volwassen vogels maar ze worden geleidelijk aan lichter. Nu ik dit schrijf is het eind augustus en de jonge vogel bevindt zich nog steeds in dezelfde volière samen met de oudervogels, waar hij nog niet door ze wordt nagejaagd. Hij is inmiddels zelfstandig al probeert hij toch nog wel eens om een meelworm te bedelen.

Na jaren geen enkel resultaat te hebben behaald, mag ik dit jaar beslist niet ontevreden zijn.

De agapornis taranta

Het vaderland van de agapornis taranta is het hoogland van Ethiopië waar ze voorkomen op hoogten van 1300 tot 3200 meter.

Alhoewel de zeer fraaie kleurenfoto een goed beeld geeft van de pracht van deze agapornidesoort, wil ik u een nadere beschrijving niet onthouden.

Man: Voorhoofd tot op de bovenschedel rood, achterkop donkergroen. Borst, buik, flanken, anaalstreek en stuit geelachtig groen en de vleugels zijn donker grasgroen. De vleugeldekveertjes geven een iets gehamerde indruk. De mantel is egaal donker grasgroen. De grote slagpennen, de vleugelranden vanaf de vleugelbocht zijn respectievelijk zwart en blauwzwart. De ondervleugeldekveertjes en de uiteinden van de grote staartveren zijn zwart. Op de grote staartveren bevindt zich een zwartgele dwarstekening welke men bijna niet kan zien omdat deze door de boven- en onderstaartdekveren wordt bedekt. De bovenstaartdekveren zijn donker grasgroen, de onderstaartdekveren geelachtig groen. Ogen donkerbruin en om het oog bevindt zich een smalle rode ring. Snavel koraalrood, poten grijs en nagels donkergrijs.

Pop: De pop is vrijwel gelijk aan de man, alleen mist zij het rood op het voorhoofd en bovenschedel en de blauwzwarte rand aan de vleugels. De ondervleugeldekveren zijn groen.

Hun grootte bedraagt ongeveer 16,5 cm. Er is een ondersoort beschreven, Agapornis taranta nana welke ongeveer één cm kleiner is, kortere vleugels heeft als ook een kleinere snavel en wat donkerder van kleur is.

Mutaties: Voor zover ik weet zijn er bij de taranta's nog geen mutaties gekweekt maar ik ben er vast van overtuigd dat ook die zullen komen. Ze bezitten namelijk gelijke mutatiemogelijkheden als de andere agaporniden.

Huisvesting en kweek:

In het land van herkomst nestelen ze in een grote boomholte en maken ze een

Tekst: Frans van den Bergh
Foto: Ton de Bruijn

ondiep komvormig nest dat ze bekleden met gras, blad of kleine twijgjes. Voor dat de pop haar eerste ei legt, zal ze enkele borst- en buikveertjes verliezen waarmee ze het nest bekleedt. Men ziet dit alleen bij de taranta en niet bij de overige agaporniden. Het aantal eieren per legsel varieert van 4 tot 6 stuks; ze zijn wit van schaalkleur.

Taranta's kan men goed in een buitenvolière houden maar deze moet dan wel van een vorstvrij nachthok zijn voorzien. De meeste taranta's worden hier gekweekt in broedkooien. Zo'n broedkooi moet dan wel 1,20 m breed, 60 cm diep en 60 cm hoog zijn. Het broedblok moet ongeveer 25 x 18 x 18 cm zijn.

Men kan het beste zelf in het broedblok wat vermolmd hout vermengd met houtkrullen deponeren, de pop zelf doet dan de rest wel. Uit haar eigen zal ze bijna nooit zelf een nest maken.

Het lijken vrij rustige vogels maar men kan ze toch maar beter paarsgewijs houden want in de broedperiode kunnen ze vrij agressief zijn. De broedduur bedraagt ongeveer 25 dagen en de jongen verblijven ongeveer vijf weken in het nest. Als ze uitvliegen gelijken ze op de ouderpop. Soms kan men al heel erg gauw bij de jonge mannen het rood op de kop zien doorkomen. Deze vlugger-

tjes zullen later, als ze volledig uitgeruid zijn, het beste van kleur zijn. Op een leeftijd van 10 tot 11 maanden zijn de taranta's volledig op kleur.

Naast de gebruikelijke zaadmengeling van goede kwaliteit alsmede wat eivoer, moeten ze het gehele jaar door dagelijks van schoon badwater worden voorzien, behalve als het vriest maar dat is vanzelfsprekend. Baden doen deze vogels namelijk heel graag.

Tentoonstelling:

Men kan jonge taranta's heel goed africhten voor de tentoonstelling. Door hun vrij kalme aard zitten ze bijna altijd rustig op stok en strak in de veren. Als meest voorkomende fouten noteren we: het missen van één of meer nagels, rode oogring bij de man niet volledig aaneengesloten, rode bevedering op de kop niet strak afgelijnd, kleur vleugeldek niet egaal, grote slagpennen niet diep zwart genoeg.

Enkele weken geleden vernam ik dat een liefhebber een taranta had gekocht welke een mutant zou zijn. Ik heb de man bezocht en het bleek een bastaard te zijn uit de kruising taranta maal fisherie. Als slot geef ik u mee, laten we vooral de wildvorm behouden en niet tot bastaarden overgaan, je bereikt er niets mee, integendeel.

Zwartmasker roodbekwever (*Quelea quelea*)

Foto: Horst Bielfeld

Verondersteld mag worden dat de ongeveer 12-13 cm grote zwartmasker roodbekwever geen onbekende is. Het mannetje in prachtkleed, heeft een zwart masker met daaromheen geelachtig bruine en min of meer roodbewaste veertjes. Ook de onderzijde heeft deze geelachtig bruine kleur welke bovendien enigszins bewolkt is. De onderbuik en de onderstaartdekveren zijn geelachtig wit. De bovenzijde grauw roodachtig bruin. Het vleugeldek, vleugels en staart hebben donkerbruine veertjes welke beige omzoomd zijn. Snavel en ooglid zijn rood, ogen donkerbruin en poten licht hoornkleurig. Als het prachtkleed is afgelegd gelijken de mannetjes veel op de popjes alleen behouden ze hun rode snavel en rode ooglid, terwijl die van de popjes geel zijn, behalve dan in de broedtijd want dan zijn deze ook bij de popjes roodkleurig. De onderzijde van de popjes is wat valser van kleur dan van de mannetjes in broedtijd. Kop en oorstreep zijn grijsachtig met een duidelijke en lange geelwitte streep boven de ogen.

Naast de nominatform zijn er twee ondersoorten beschreven; *Q.q. aethiopica*, welke geen zwart op het voorhoofd heeft en *Q.q. lathami* die nog een wat groter en duidelijker zwart masker laat zien dat verder achter de ogen doorloopt.

Bij alle rassen komt eenzelfde variant voor die, vertaald naar het Duits, **roetwever** wordt genoemd *Q.q. russi*. Het masker is lichtbruin in plaats van zwart en de bevedering van kop, borst en buik neigt duidelijk meer naar roze.

De zwartmasker roodbekwever komt voor van Senegal tot Ethiopië, van oostelijk Afrika tot de Kaap, van Angola, Zambia en Botswana tot Zuidwest Afrika.

Het zijn bewoners van steppen en savannen maar ze komen ook in grote getale voor in de cultuurgebieden. Hun voorkeur gaat uit naar meer vochtige streken. Buiten de broedperiode trekken ze in enorme zwermen door het Afrikaanse

land en richten zeer veel schade aan in de te velden staande gewassen. Ze worden dan ook hevig vervolgd maar niettegenstaande dat is hun populatie nog enorm.

Ze broeden veelal in kolonieverband. De kleine ronde nesten worden in hoge graspollen verweven en zo'n nest is in amper twee dagen gereed. Gemiddeld 3 tot 4 lichtblauwe met enkele bruine vlekjes voorziene eieren vormen een legsel waarop 14 dagen wordt gebroed. Als de jongen ongeveer 3 weken oud zijn vliegen ze uit en gelijken dan sterk op de volwassen popjes.

Deze weversort wordt regelmatig ingevoerd en er worden ook kweekresultaten mee behaald. Op Vogel'80 in Breda werd voor de eerste maal een eigen kweek ingezonden en wel door de jonkheer Kars uit Stiens. We schreven daar eerder over in dit maandblad, zie jaargang 1980, pagina 200.

Het bepalen van voedselopname

Inleiding

Deze bijdrage beschrijft een methode, waarmee vrij nauwkeurig de hoeveelheid voedsel kan worden bepaald, die volwassen gezonde parkieten tenminste per dag moeten opnemen om in goede konditie te blijven.

De bepaling van de hoeveelheid voedsel is gebaseerd op de energiebehoefte van de vogel en de energiewaarde van het aangeboden voedsel. Voorwaarde daarbij is dat in het voedsel alle noodzakelijke eiwitten, cq. aminozuren aanwezig zijn. Tevens moet in de normale vitamines en sporenelementen behoeften zijn voorzien.

De werkelijk opgenomen hoeveelheid (cq. energiewaarde) geeft een indruk omtrent een overschot of een tekort aan bepaalde voedingsbestanddelen. Het is op deze wijze mogelijk om op een verantwoorde wijze zelf voedsel samen te stellen, te doseren, tekorten te onderkennen en aan te vullen.

I. Energiebehoefte en energiewaarde

Energiehuishouding van de vogel

Zoals bekend ondoen zaadetende parkieten het voedsel van het omhulsel (kaf), alvorens het op te nemen. Wij hebben dus te maken met zaad met omhulsel, hierna aangeduid als brutozaad en zaad zonder omhulsel als nettozaad.

De bestanddelen in het zaad zijn, naast vitamines en mineralen, ruw eiwit (RE), ruw vet (RV), koolhydraten t.w. suikers en zetmeel (KH), ruwe celstof (RC) zoals vezels en vocht (V). Hiervan zijn de vetten en de koolhydraten de belangrijkste energiedragers.

Ruweiwit, ruwvet, en koolhydraten worden in het spijsverteringskanaal chemisch bewerkt en, voor zover mogelijk, afgebroken tot bestanddelen die via de darmwand in de bloedbaan kunnen worden opgenomen. Zo wordt het eiwit afgebroken tot aminozuren. De vetten worden afgebroken tot vetzuren en de koolhydraten tot enkelvoudige suikers, zoals glucose en fructose.

Ruwe celstof is de aanduiding van die plantendelen die niet kunnen worden verteerd door de enzymen van het maag-darmslijmvlies. Bij ruime aanwezigheid in het opgenomen voedsel neemt de kans op een mineralen tekort toe doordat de ruwe celstof de mineralen aan zich bindt. Dit is mede afhankelijk van de grootte van de deeltjes van de ruwe celstof; kleine deeltjes missen

deze werking (Comp. dieetpreparaten en voedingsmiddelen, 1984).

Via de bloedbaan gaan de afgebroken bestanddelen naar de lever, waar hergroepering plaats vindt. Vandaar naar die plaatsen in het lichaam waar energiebehoefte bestaat of waar deze in het lichaam nodig zijn.

Het verteringsproces verwerkt het voedsel echter niet volledig. Uit gepubliceerde verteringsproeven (Byerly, 1979; Scott, 1976), aangevuld met enkele door de auteur zelf bij parkieten uitgevoerd, blijkt dat bij deze vogels ca. 58% van het opgenomen voedsel nuttig wordt gebruikt. Het feit dat bij gezonde kromsnaveligen een darmflora vrijwel ontbreekt (Ruebel en Iænbuegel, 1985) zal daarbij een rol spelen.

door J. Vredenburg

Het opgenomen eiwit wordt gebruikt voor:

– lichaamsce vernieuwing. Dit vindt doorlopend plaats met als zichtbare vorm de verenruï. De hersencellen en zenuwcellen ondergaan geen vernieuwing.

– het vormen van het eiwit voor de eieren tijdens de leggerperiode.

De energie wordt gebruikt voor:

– het onderhouden van de basis lichaamsfuncties, zoals hartslag, ademhaling, functioneren van hersenen en organen,

– het instandhouden van een lichaamstemperatuur van ca. 42 graden Celsius door aanvulling van het warmteverlies als gevolg van het temperatuurverschil tussen lichaam en omgeving (Kleiber, 1961). Daarbij tracht het lichaam zijn temperatuur te handhaven door onder alle omstandigheden het glucosegehalte in het bloed op een konstant peil te houden. Dit betekent dat bij voedselschaarste de beschikbare energie allereerst wordt gebruikt om daarvoor te zorgen,

– aanleg van een noodzakelijke reserve in de vorm van lichaamsvet bij voldoende voedselaanbod. Naarmate de vogel ouder wordt neemt onder normale omstandigheden deze reserve toe,

– het vormen van eivet en koolhydraten voor de eidooier,

– de mobiliteit, d.w.z. bewegen, zoals lopen en vliegen. Door de spieren wordt de energie in beweging omgezet.

Energiebehoefte van de vogel

De hoeveelheid voedsel die een gezonde volwassen vogel per dag tot zich neemt wordt merendeels bepaald door de energiebehoefte. En die energiebehoefte wordt vooral bepaald door de activiteit van de vogel. Een vogel die veel rondvliegt verbruikt beduidend meer energie dan één die de gehele dag stil zit.

Tevens wordt de voedselopname beïnvloed door externe omstandigheden. Zo is er een verschil tussen:

de rust of accumulatie periode, waarin de vogel zich voorbereidt op het komen-

me bij parkieten 1 2 3 4 5

de broedseizoen, de legperiode, de broedperiode, het grootbrengen van de jongen en de ruiperiode.

De minimale energie die per dag nodig is voor het instand houden van de basis lichaamsfuncties wordt aangeduid met rustenergie/dag. Voor bewegen, zoals lopen en vliegen, is extra energie nodig, evenals voor aanvullen van het warmteverlies t.g.v. de omgevingstemperatuur. Daarnaast is er, zoals ook reeds genoemd, dagelijks eiwit nodig voor vernieuwing (vervanging) van de lichaamscellen. Deze behoefte wordt aangeduid met de eiwitbehoefte/dag. Het teveel aan opgenomen eiwit wordt vrijwel geheel in energie omgezet. Opslag van reserve eiwit is nauwelijks mogelijk.

Uit voedingsexperimenten met o.a. pluimvee is gebleken dat de dagelijks benodigde rustenergie direct afhankelijk is van het lichaamsgewicht (Brody, 1945, Scott, 1976). Byerly (1979) kwam op grond van metingen tot een soortgelijke relatie, echter uitgebreid met het dagelijks warmteverlies. Dit laatste werd meer theoretisch onderbouwd door Kleiber (1961). Metingen op beperkte schaal aan verschillende soorten vogels, waaronder een lori, een parkiet en een papegaai, wijzen in de richting van een meer algemene geldigheid (Scott, 1976).

Wanneer de relatie van Scott en van Byerly wordt gekombineerd, ontstaat een berekeningsmodel, waarvan de uitkomsten zijn vastgelegd in tabel 1.

De energiebehoefte voor de mobiliteit van de vogel wordt ingeschat door de waarde van de rustactiviteit te vermenigvuldigen met een faktor (M). Deze faktor, die is gebaseerd op literatuur gegevens, is aangevuld op grond van enkele voedselmetingen en een globale energieverificatie van de mobiliteit. De waarde van de faktor, in tabel 2 gegeven, wordt bepaald door de beschikbare vrije ruimte (in meters) in de kooi of in de voliere, zoals vaak gebruikt voor parkietensoorten (vliegvoegels). Bij klimvogels, zoals papegaaien, is dat de ruimte die de vogel zelf gebruikt.

Tabel 1. Dagelijkse bruto energie- en eiwitbehoefte voor een rustende vogel
Betekenis van de kolommen:

BW = lichaamsgewicht van de vogel in grammen

RE = gemiddelde ruweiwitopname in grammen per dag voor dekking eiwitbehoefte

rust energie = minimum energiebehoefte in kJ/dag voor het normaal functioneren van de basis lichaamsfuncties

warmteverlies = energieverlies in kJ/dag t.g.v. het verschil tussen lichaamstemperatuur en omgevingstemperatuur.

Het -teken in de kolommen +25 en +30 graden Celcius geeft aan dat de warmteproductie groter is dan het warmteverlies.

Het bepalen van voedselopname bij parkieten

BW	RE	rust energie in kJ/dag	warmteverlies in kJ/dag bij omgevingstemperatuur in graden Celcius							
			-5	0	+5	+10	+15	+20	+25	+30
30	0,16	30,5	11,7	9,6	7,5	5,9	3,8	1,7	-0,4	-2,5
40	0,20	38,1	14,6	13,1	9,6	7,1	4,6	2,1	-0,4	-2,9
50	0,24	44,8	17,2	14,2	11,3	8,4	5,4	2,5	-0,4	-3,3
60	0,28	51,5	19,7	16,3	13,0	9,5	6,2	2,9	-0,4	-4,2
70	0,31	57,7	22,2	18,4	14,6	10,9	7,1	3,3	-0,8	-4,8
80	0,34	63,6	24,3	20,1	15,9	11,7	7,5	3,5	-0,8	-5,0
90	0,37	69,5	26,8	22,2	17,6	13,0	8,4	3,8	-0,8	-5,4
100	0,40	75,3	28,9	23,8	18,8	14,2	9,2	4,2	-0,8	-5,9
150	0,55	102,1	39,3	32,6	25,5	18,8	12,1	5,4	-1,3	-7,9
200	0,68	136,4	48,5	40,2	31,8	23,4	15,1	6,7	-1,7	-10,0
250	0,80	169,0	57,3	47,7	37,7	28,0	18,0	7,9	-2,1	-11,7
300	0,92	171,5	65,7	51,1	43,1	31,8	20,5	9,2	-2,1	-13,4
350	1,04	192,9	74,1	61,1	48,5	36,0	23,0	10,5	-2,1	-15,1
400	1,14	213,0	81,6	67,8	53,6	39,7	25,5	11,7	-2,5	-16,7
450	1,25	232,6	89,1	74,1	58,6	43,1	28,0	12,6	-2,9	-18,0
500	1,35	251,9	96,7	79,9	63,6	46,9	30,1	13,8	-3,9	-19,7
550	1,45	270,7	103,8	85,8	68,2	50,2	32,5	14,6	-3,3	-20,9
600	1,55	288,7	110,9	91,6	72,8	53,6	34,7	15,5	-3,3	-22,6
650	1,65	306,7	117,9	97,5	77,4	56,9	36,8	16,3	-3,8	-23,8
700	1,74	324,3	124,3	102,9	81,9	60,2	38,9	17,6	-3,8	-25,1
750	1,83	341,4	131,0	108,4	85,8	63,6	41,0	18,4	-4,2	-26,4
800	1,93	358,2	137,2	113,8	90,4	66,9	43,1	19,2	-4,2	-28,0
850	2,01	374,9	143,9	119,2	94,6	69,9	45,2	20,5	-4,6	-29,3
900	2,10	391,5	150,2	124,3	98,7	72,8	46,9	21,3	-4,6	-30,5
950	2,19	407,8	156,5	129,3	102,5	75,7	49,0	22,2	-5,0	-31,8
1000	2,28	423,4	162,3	134,7	106,7	78,7	51,0	23,0	-5,0	-33,1
1050	2,36	439,3	168,6	139,7	110,5	81,6	52,7	23,8	-5,0	-34,5
1100	2,44	454,8	174,5	144,3	114,6	84,5	54,8	24,7	-5,4	-35,1
1150	2,53	470,3	180,3	149,4	118,4	87,4	56,5	25,5	-5,4	-36,4
1200	2,61	485,8	186,2	154,4	122,2	90,4	58,2	26,4	-5,9	-37,7
1250	2,69	500,8	192,0	159,0	125,9	92,9	60,2	27,2	-5,9	-38,9
1300	2,77	515,5	197,9	163,6	129,7	95,8	61,9	28,0	-6,3	-40,2
1350	2,85	530,5	203,3	168,5	133,5	98,7	63,6	28,9	-6,3	-41,0
1400	2,93	545,2	208,8	172,0	137,2	101,3	65,3	29,7	-6,3	-42,3
1450	3,01	559,8	214,6	177,8	141,0	104,2	67,4	30,1	-6,7	-44,8
1500	3,09	574,0	220,1	182,4	144,3	106,7	69,0	31,0	-6,7	-44,8

De op deze wijze bepaalde hoeveelheid energie voor de mobiliteit van de vogel moet worden gecorrigeerd voor de actuele daglengte, daar de waarde van M gebaseerd is op een daglengte van 12 uur.

Tabel 2. De vermenigvuldigingsfaktor M, zoals die behoort bij de beschikbare vrije ruimte

beschikbare vrije ruimte in meters	vermenigvuldigingsfaktor M
0,5	0,5
1	0,81
1,5	1,06
2	1,32
3	1,53
4	1,75
5	1,92
6	2,0
10	2,3
onbeperkt	3,0

Nectarvogel - Nectariniidae,

het ondergeslacht *Cinnyris*.

Dit keer zal ik slechts enkele soorten van dit ondergeslacht voor u beschrijven. Het is niet te doen om alle soorten hiervan te beschrijven, want dit ondergeslacht bestaat uit velen.

Taxonomie:

Soort:

1. *Nectarinia talatala*
2. *Nectarinia m.mariquensis*
3. *Nectarinia b.bifasciata*

Ondersoort:

1. geen ondersoorten
2. *Nectarinia m.osiris*
2. *Nectarinia m.suahelica*
3. *Nectarinia b.strophium*
3. *Nectarinia b.microhyncha*
3. *Nectarinia b.tsavoensis*

Nederl. naam:

1. Witbuiknectarvogel
2. Mariconectarvogel
3. Kleine purperbandnectarvogel

Engelse naam:

1. White - Bellied Sunbird
2. Mariqua Sunbird
3. Little Purple Banded Sunbird

Kenmerken:

Op de afbeeldingen ziet men vogels in hun bruidstool, daarom is het niet nodig deze mannetjes nogmaals geheel te beschrijven.

Wel wil ik vermelden dat de Witbuiknectarvogel en de Kleine purperbandnectarvogel, gele pronkveertjes bij hun schouders bezitten, (zie eerste aflevering) die zij laten zien bij het baltsen.

De vogels van het ondergeslacht *Cinnyris* zijn allemaal ongeveer 10 tot 13 cm groot.

Zij hebben geen verlengde staartpenen, de mannetjes hebben meer een afgestompte of iets trapvormige staart.

Zoals u op de afbeeldingen ziet, zijn de mannetjes aan de bovenzijde glanzend van kleur. De buikveren zijn meestal dof en dan wit, geel, en donker tot zwart gekleurd.

De vrouwtjes van deze soorten zijn ook weer eenvoudig gekleurd, meestal bruin of grijsachtig van kleur met diverse tekeningen.

De jonge vogels lijken in het begin op de vrouwtjes.

Na een of twee jaar zijn de mannetjes op kleur, na de balstijd verkleuren de mannetjes weer, enkele glanzende veerpartijen blijven wel zichtbaar.

Het geluid:

De roep is gewoonlijk een ratelend geluid, hoog in de bomen zingen de mannetjes, soms is het moeilijk om te horen wie er eigenlijk zingt, want de meeste vogels van deze familie zijn echte imitators. Vaak denkt men dat er een kanarie zingt, maar dan zingt de Witbuiknectarvogel. Ook het prachtige geluid van een soort grasmus - (*Phylloscopus trochilus*) bootst hij vlekkeloos na.

Ook de Kleine purperband - en de Mariconectarvogels zingen verschillende grasmussen na.

Bulbuls, wevers, sizen en vele andere vogels imiteren zij eveneens echt te

veel om op te noemen. De mannetjes zingen het meeste in het broedseizoen.

Herkomst:

De Witbuiknectarvogel komt voor in diverse landen in Z.W. Afrika. De Mariconectarvogel heeft ook een groot woongebied, vaak trekken zij rond, zij komen voor van Ethiopië tot Centraal Afrika. De Kleine purperbandnectarvogel komt voor in Oost en Centraal Afrika.

Voeding:

Dit is toch wel per vogel verschillend, het zijn weliswaar nectareters maar daarnaast ook wel insecteneters. De Witbuiknectarvogel bezoekt vele planten op zoek naar nectar, enkelen wil ik noemen zoals: *Acacia*, *Eucalyptus*, *Strelitzia*, *Salvia*, *Aloë*, *Canna*, *Japonica* enz. Daarnaast bestaat het dierlijk voer uit vele insecten zoals spinnen, motten en sprinkhanen.

De Mariconectarvogel eet weer andere nectars van o.a.: *Leonotis*, *Aloë*, *Schotia*, *Grevillea* e.v.a. De insecten bestaan uit

1-0 Kleine purperbandnectarvogel

Tekst: G.M. Essenberg

Foto's: C. Scholtz/v. 't Hart.

Kleine spinnen, vliegen, motjes, vliegende termieten, enz.
De Kleine purperbandnectarvogel zoekt zijn nectar speciaal in de Acacia-bloesems, de insecten zijn vliegende termieten en kleine vliegjes.

Balts:

Al zingend en baltsend lokken de mannetjes de vrouwtjes met hun fel gekleurde schouderveren. Vaak gebeurt dit vrij hoog in struiken of kleine boompjes. Ook worden jonge mannetjes op afstand gehouden want ieder heeft zijn eigen territorium.

Nestbouw en eieren:

Terwijl het mannetje Witbuiknectarvogel op zijn takje zit te zingen, bouwt het vrouwtje haar hangende nest. Vele grassen, mossen en ander zacht materiaal gebruikt zij, vaak ook spinrag. De hoogte van het nest is ongeveer 128 mm en de breedte 64 - 77 mm. De opening, aangebracht in de zijkant, meet 25 mm. Normaal worden 2 eieren gelegd, die lichtcremig van kleur zijn en bruinige

stippen bevatten, aan de stompe kant zijn de eieren dicht bezet met deze stippen en vlekken. De eieren zijn 15,9 x 11,3 mm.

De Broedtijd is 13 dagen, beide ouders voeren de jongen hoofdzakelijk met insecten, op een leeftijd van 15 dagen vliegen de jongen uit.

Bij de Mariconectarvogels bouwen beide vogels het nest, vaak wordt dit in een Eucalyptusboom gebouwd. Naast de nestbouw houdt het mannetje zingend de wacht bij het nest.

Ook deze vogels leggen 2 eieren, creme-achtig van kleur met bruine - grijze en olijfgroene stippen en vlekken, met de meeste aan de stompe kant.

De afmetingen zijn 18,3 x 12 mm.

De broedtijd is van 13 tot 14 dagen, ook deze jongen worden met insecten grootgebracht.

Tot slot in deze aflevering de Kleine purperbandnectarvogel.

Deze vogels bouwen een klein nest, ook weer hangend met een lengte van ongeveer 10 cm en 7 cm breedte.

De 2 eieren zijn grijsachtig van kleur maar zonder stippen, alleen de stompe kant is wat donkerder van kleur, de afmetingen van de eieren zijn 16 x 11,2 mm.

Waarschijnlijk is de broedtijd 13 dagen, precies weet men het niet. De jongen worden grootgebracht met vele soorten spinnen.

Epiloog van deze aflevering:

Als u meer wilt weten over deze vogels, dan raad ik u aan, het prachtige boek wat ik raadpleegde aan te schaffen of bij een bibliotheek te lenen.

De naam van dat boek is:

Sunbirds of Southern Africa, also Sugarbirds - White Eyes and the Spotted Creeper, by C.J. Skead.

Uitg. Balkema - Cape Town - Amsterdam 1967.

Ook is bij dit boek een grammofonplaatje uitgegeven met geluiden van de beschreven vogels.

Nectarinia talatala

Volière van de maand

Vanaf 1968 houd ik mij bezig met het kweken van kleurkanaries. De eerste jaren in Purmerend en na een verhuizing tot nu toe in Enkhuizen. In Purmerend had ik de beschikking over een prachtige box van 3 x 4 meter onder m'n woning waarin ik goed met de hobby uit de weg kon. Jammer genoeg werd het na de verhuizing naar Enkhuizen enigszins sukkelen voor wat betreft de huisvesting van mijn vogels. Begonnen werd aanvankelijk met een kweekruimte op een zolderkamer welke later werd ontruimd voor onze oudste dochter zodat de kweekruimte verhuide naar de overloop waar ze overigens erg goed waren. De jonge vogels gingen in vluchten in de garage. Hierna had mijn echtgenote de overloop terecht nodig zodat het gehele vogelbestand naar de garage verhuide. Zoals verwacht werd het toen echt sukkelan. De garage die behoorlijk ruim is, bleek in feite te vochtig, te donker en niet te verwarmen te zijn, kortom deze ruimte was echt niet geschikt. Vandaar dat ik liep te broeden op een plan om buiten tegen de garagemuur een stenen vogelverblijf te bouwen. Eind maart 1984 maakte ik een tekening en stuurde die in naar het gemeentebestuur voor het verkrijgen van een bouwvergunning. Spontaan werd die verleend, eind mei kon ik hem tegen betaling afhalen. Toch gebeurde er dat jaar erg weinig totdat het voorjaar 1985 werd en ik wel moest beginnen. Eind maart zette ik de eerste spade in de grond, groef een sleuf van 60 cm diep waarin ik straattege's legde en waarop vervolgens een gewapend betonnen fundering werd gestort. Met

behulp van kennissen werden de eerste lagen stenen gemetseld waarna het weer graven was om de betonnen vloer te kunnen storten. De uitgegraven bodem werd eerst afgedekt met een dubbele laag zwart landbouwplastic waarop vlechtmatten werden gelegd om vervolgens daarop een 10 cm dikke betonnen vloer te storten. Vervolgens werd het deukozijn gesteld en kon er verder worden gemetseld. Te vermelden is zeker dat ik bij alle metselwerk heel veel steun heb gehad van een clublid, de heer J. Schenk. Deze gepensioneerde opzichter van gemeentewerken heeft voor mij en geheel pro deo al het metsel- en ook veel ander werk gedaan. Na het metselwerk is er een plat dak opgelegd uiteraard met een goede hemelwaterafvoer welke op de bestaande nole-ring is aangesloten. Hierna kon de afwerking beginnen en daarbij werd de isolatie beslist niet vergeten. Aan de binnenkant van het dak werd een 4 cm dikke laag isolatiemateriaal aangebracht en vervolgens afgetimmerd met gipsplaten. De wanden werden eerst voorzien van plasticfolie tegen vocht doorslag en met tengels betimmerd. Tussen de tengels werden plaatjes tempex van 1 cm dik bevestigd en vervolgens zijn de wanden eveneens met gipsplaten afgetimmerd. Een andere vriend verzorgde de elektrische verlichting bestaande uit twee schakelklokken om de grote en de schemerverlichting te regelen. Het eindresultaat werd een stenen kweekruimte van ruim 3,50 m lang en 2 m breed, voorzien van een betegelde vloer, een 12-tal broedkooien en

twee vluchten, waarin het tengevolge van het vele glas plezierig licht is. De totale kosten beliepen ongeveer 3000 gulden. Gedurende mijn vogelcarrière heb ik welgeteld nu mijn elfde vogelverblijf gebouwd waarvan ik nu eindelijk kan zeggen dan het naar mijn zin is. Voor alle potentiële bouwers heb ik mijn relaas in dit zo voortreffelijke maandblad menen te moeten publiceren om zodoende de nodige informatie te verschaffen. Door de schouders er onder te zetten en hard te werken is het de moeite waard om zoiets aan te pakken, want laten we even heel eerlijk zijn, als het je pakt is het houden van vogels een fantastische hobby, niet dan?

Leen Udo, De Tip 5 in Enkhuizen.

Zebravinken in 50 kleurslagen.

De bruine bleekrug pastel

De vorige maand heeft u kunnen lezen hoe de grijze bleekrug pastel tot erkenning is gekomen bij de NBvV. Gelijktijdig met het accepteren van deze kleurslag is ook de bruine bleekrug pastel gestandaardiseerd en in het vraagprogramma opgenomen. Wanneer u bedenkt dat de grijze bleekrug pastel al erg ter discussie stond en dat ook de erkenning van de bruine bleekrug niet zonder slag of stoot is gegaan, kunt u zich voorstellen dat de combinatie van deze - voor sommige liefhebbers - miskleuren helemaal een punt van strijd vormde. Toch, weliswaar met een kleine meerderheid is de bruine bleekrug pastel erkend.

Of ooit de bruine bleekrug die waardering zal oogsten die de grijze bleekrug pastel inmiddels heeft gekregen durf ik niet te zeggen. Er zijn een paar factoren die in het nadeel werken van deze kleurslag. Gevraagd wordt namelijk dat ook deze kleurslag een contrastrijke verschijning moet zijn. De tinten bruin die deze combinatie bezit zijn echter niet zo sprekend als de tinten zwart en grijs van de grijze bleekrug pastel. Zo zal de staarttekening en in mindere mate de borsttekening voorlopig nog wel wat te wensen over laten. Ook de kleur van het dek, de kop en de nek zal veel kwekers-ervaring vergen om die naar de standaard te krijgen. Voor de doorgewinterde kwekers zal het echter een uitdaging

zijn om een goede bruine bleekrug pastel te brengen, eerst zullen zij echter nog veel teleurstelling weg te slikken hebben. Het genoeg dat men beleeft wanneer eenmaal een goede gekweekt wordt zal daarom des te groter zijn.

Wanneer u wilt proberen om deze moeilijke kleurslag te kweken voor de tentoonstelling, zult u op zoek moeten naar een 'slechte' bruinpastel pop. Met slechte bedoel ik dan een pop die voor de tentoonstelling niet geslaagd is. De uitverkoren pop mag gerust wat donker van kleur zijn, maar ze moet beslist een donkere tekening tonen. Maar juist de poppen met een wat donkere tekening zullen moeilijk te vinden zijn. De kwe-

kers van bruinpastel hebben namelijk al enkele jaren geselecteerd op juist een zo licht mogelijke tekening omdat die tekening vereist is bij de bruinpastellen. Wanneer u een geschikte pop heeft gevonden, moet u op zoek gaan naar een bleekrug man. Daarbij moet u ook weer letten op de kleurdiepte van de tekening. De wangvlek en de flanktekening mogen niet te donker zijn en gelukkig zijn zulke bruine bleekruggen volop voor handen. Wat de te gebruiken bruine bleekrug man wel moet hebben is een donkere borst- en staarttekening, en dat maakt het zoeken naar een geschikte vogel weer moeilijk. Maar laten wij aannemen dat u zo'n exemplaar kunt bemachtigen en ook dat u er in bent geslaagd een geschikte bruinpastel pop te vinden. Deze twee vogels moeten dan aan elkaar worden gepaard. Hieruit worden bruine mannen geboren die voor een deel ook pastelkleurig zijn. De poppen die worden geboren zijn allemaal bruine bleekrug waarvan ook weer een deel pastel is.

Het is nu maar te hopen dat er bij die bruine bleekrug pastel poppen een pop zit die de vereiste donkere tekening heeft. Wanneer dat het geval is kan deze pop de basis vormen om verder mee te gaan. Deze pop moet daartoe worden gepaard aan een bruine bleekrug man die eerder beschreven is bij de start van deze kweek.

De afgebeelde bruine bleekrug pastel is helaas nog niet als ideaal aan te merken. Het dek is nog wat te donker en ook moet de wangvlek en flanktekening wat lichter van kleur. In de standaard wordt een witte wangvlek geëist, de flank moet oranje-creme van kleur zijn. De oogstreep en borsttekening zijn vrij goed van kleur, helaas kan dat niet gezegd worden van de staarttekening, deze moet namelijk bruin/wit geblokt zijn. Positief is het model van deze vogel en dat mag natuurlijk door al dat combineren niet uit het oog worden verloren.

Tekst: Hans Klören.

Foto: Ton de Bruijn.

De Zonneastrilde

Foto: D. Jonck. Tekst: C. v.d. Borst

De Zonneastrilde is de enige vertegenwoordiger van het geslacht *Neochmia*. Dit geslacht valt uiteen in 4 rassen, namelijk:

- ***Neochmia Ph. phaeaton***, de nominaatvorm, komt voor in noordelijk Australië.
- ***Neochmia Ph. iredalei***. Deze is minder intensief rood. Ook de vleugels en de rug zijn lichter dan bij de hiervoor genoemde. Dit ras bewoont het noordelijke en het oostelijke deel van Queensland.
- ***Neochmia Ph. albiventer***. De vogels van dit ras hebben op de onderzijde witte in plaats van zwarte veervelden. Ook zijn ze iets kleiner van formaat. Dit ras wordt ook wel Witbuik-Zonneastrilde genoemd.
- ***Neochmia Ph. evangelinae***. Deze vogel heeft een meer geelachtige buik en een groenachtige waas op de kop en rugzijde. Hij komt voor in Irian (voormalig Nw. Guinea).

De biotoop van deze vogels bestaat in hun stamland uit vochtige grasgebieden, rivieroever, moerassen en ook ananas- en banaanplantages. Bovendien zoeken ze ook de mens op en zijn ze veelvuldig in tuinen en parker te vinden.

Import van deze vogels uit Australië is er niet meer. Wel kunnen we de Witbuik-Zonneastrilde uit Irian soms bij de importeurs aantreffen, omdat dit land geen uitvoerverbod heeft.

De Zwartbuik is een veelgevraagde kooivogel, waar vrij goed mee te kweken is. Wel zijn er een paar negatieve dingen bij deze vogel. Niet alleen de hoge aanschafprijs zal de liefhebber afschrikken, maar ook hun onuitstaanbare agressiviteit zal menigeen van hun plannen doen afzien. Een man en een pop samen zetten in een broedkooi of vluchtje heeft meestal moord en doodslag tot gevolg. Het is daarom gewenst om aan één kant de vleugelpennen van de man te knippen, waardoor de pop minder gemakkelijk "aangerand" kan worden. Als het koppel elkaar daarna zogenaamd gevonden heeft, kan het na een tijd alsnog radikaal misgaan en wordt de pop alsnog gemolesteerd. Vandaar dat men, als men een koppel van f 500,- koopt, f 400,- voor de pop en f 100,- voor de man betaalt. Een reden temeer dus om zeer voorzichtig te zijn met het bij elkaar plaatsen van deze vogels. Ik raad u dan ook aan om dit te doen als u de mogelijkheid heeft om ze een hele dag te kunnen observeren, bijvoorbeeld in een week-end.

U kunt ook beter niet broedrijpe vogels kopen; maar jonge, ruiende vogels en die onverwacht bij elkaar zetten zodat deze vogels samen doorzuilen en bijna gelijktijdig in broedstemming komen. Dit is een stuk gemakkelijker. Een zo gevormd paar kunt u beter nooit meer scheiden.

Om nog minder risico te lopen, kunt u ook in plaats van de agressieve Zwart-

buik, genoeg nemen met de, in mijn ogen, stukken minder mooie, maar wel meer vredelievende Witbuik. Stelt u zich van dat meer vredelievende echter ook niet teveel voor, want sommige exemplaren kunnen er ook wat van! Het blijft oppassen geblazen.

Wat voeding betreft stelt de Zonne-Astrilde geen bijzondere eisen: ze doen het prima op het normale voedsel van Prachtvinken. Ik krijg wel de indruk dat de agressiviteit bij veel levend voedsel toeneemt: dus met mate voeren! Bij mij nemen ze het liefst wat mierepoppen naast het zaadmengsel.

Wat het kweken betreft geeft deze vogel, op bovengenoemd probleem na, weinig moeilijkheden. Een ruime broedkooi van ± 80 cm is reeds voldoende. Het nest maken de vogels 't liefst in een halfopen nestkasje, met als nestmateriaal gras, cocos en sisal. Het legsel bestaat uit 4 tot 6 eitjes. Die komen na zo'n 14 dagen broeden uit. De jongen zijn dan opvallend geelachtig van kleur, overdekt met witte dons. De ouders houden hun jongen slechts korte tijd 's nachts onder hun vleugels: meestal niet langer dan een nacht of vijf. Bij natuurbroed zullen we dus in onze broedruimte voor een vrij hoge temperatuur moeten zorgen. Ik denk hierbij aan een temperatuur van minstens 22°C, omdat de jongen van 5 dagen nog volkomen kaal zijn. Dat zou betekenen dat ze bij het één nacht afwezig zijn van de warmte van de ouders teveel afkoelen en verzwakken, zodat ze 's morgens geen kracht hebben om te sperren. Onder pleegouders is dit natuurlijk geen punt, meestal brengen de meeuwtjes deze vogels dan ook perfect groot. De jongen verlaten dan na zo'n 20 dagen het nest. Na nog eens 14 dagen zijn ze zelfstandig, waarna de jeugdruï spoedig invalt. Bij een leeftijd van 4 à 5 maanden zijn ze geheel op kleur.

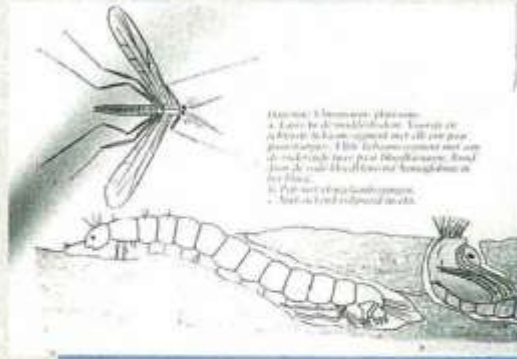
Door hun weinig schuwe houding zijn het prima tentoonstellingsvogels. De mannetjes scoren meestal, als ze puntgaaf zijn, vrij hoog. De poppen kan men, om financiële risico's te voorkomen, beter thuis laten, hoewel ze ook heel mooi kunnen zijn.

Ik ben allang tevreden zo af en toe eens een man op een tentoonstelling aan te treffen.

Al met al zijn het geen vogels voor beginners. Voor liefhebbers die gewend zijn aan ups en downs, en zich vooral door de downs niet van hun stuk laten brengen, is de hier besproken vogel de moeite waard om te houden.

Rode muggelarven als vogelvoedsel

Rode muggelarven moeten als een alleszins bruikbaar voedsel voor vogels worden beschouwd, dat door verschillende soorten met graagte wordt gegeten en ook als een uitstekend opfokvoer voor de jongen kan dienen. Met het voeren moet men natuurlijk niet overdrijven, want eenzijdige voeding kan tot verzwakking en ernstige ziekten leiden.

Het gaat hier om in de modder levende larven van de zogenaamde dansmuggen. Ze leven in een zuurstofarme omgeving op de bodem van de vijvers, meren en plassen en met het oog daarop hebben ze een rode kleur. Die wordt veroorzaakt door de rode bloedkleurstof of **hemoglobine**, die ook in het bloed van vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren (de mens inclusief) het zuurstoftransport verzorgt.

Door die hemoglobine kunnen die larven nog juist leven in dat zuurstofarme milieu: hun hemoglobine blijkt voldoende te zijn voor een voorraad zuurstof, waarmee ze het ongeveer twaalf minuten kunnen uithouden. Ze weten nog met de geringe hoeveelheid zuurstof hun voordeel te doen. In dat zuurstofarme milieu worden eigenlijk geen andere dieren gevonden. Onder de insecten komt die gemakkelijk zuurstofbindende hemoglobine slechts bij hoge uitzondering voor.

Vooraf in de winter worden enorme hoeveelheden muggelarven als voedsel gevangen en plaatselijk komen ze dan in grote aantallen voor. Men heeft hiervan wel berekeningen en schattingen gemaakt, maar de opgaven daarvan lopen nogal uiteen. Bij verschillende soorten dansmuggen kunnen zich in de larven al eieren ontwikkelen; een verschijnsel dat als **pedogenese** bekend staat: het kind vormt als het ware al nieuwe kinde-

ren. Merkwaardigerwijs is hier sprake van een maagdelijke ontwikkeling, want de eieren blijken zich onbevruucht in het lichaam van de larvemoder te ontwikkelen. Laatstgenoemde is ten dode opgeschreven, want de nieuwe larven voeden zich met haar lichaamsweefsel. Is de larvemoder tenslotte dood, dan komen de jongen vrij om geheel zelfstandig hun zo vreemd begonnen bestaan met inzet van alle krachten voort te zetten.

Deze wonderlijke voortplanting dient er ongetwijfeld voor om in korte tijd plaatselijk een grote populatie op te bouwen, want deze kortere levenscyclus kan zich vele malen herhalen. Is tenslotte een overbevolking ontstaan, dan kan de normale voortplanting weer optreden. De **pedogenese** is verwant aan de **neotenie**, die bij salamanders kan worden gevonden. De Mexicaanse axolotl bijvoorbeeld legt in het larvestadium (voorzien van grote uitwendige kieuwen) eieren. De paring van de dansmuggen vindt gewoonlijk op warme zomeravonden plaats. Als regel boven water kan men dan de zwermen op en neer zien dansen. Slechts mannetjes nemen aan die paringsdans deel om op die manier vrouwtjes te lokken en zo ziet men telkens een vrouwtje met een mannetje paren.

Na de paring worden de eieren bij de meeste soorten dansmuggen in het wa-

ter gelegd. Door bepaalde soorten worden ook wel eieren in vergane, rottende planten, in rottend hout of in mest gelegd. De meeste larven leven op de bodem, waar zij kokertjes van zandkorrels, slijkdeeltjes, algen, planten en kalk kunnen maken.

Sommige soorten leven vlak onder het wateroppervlak. De larven van bepaalde soorten graven gangen in de bladeren van waterplanten, waarbij de egelskop en de krabbescheer het meest geliefd zijn.

Het voorlaatste van de twaalf lichaamssegmenten is aan de onderkant van twee paar bloedkieuwen voorzien. Men heeft gedacht hier met een ademhalingsorgaan te doen te hebben, maar volgens recent onderzoek blijkt dit nog lang niet zeker te zijn.

Zelfs in zeer diepe meren (het noordamerikaanse Boyen Meer bijvoorbeeld, alsmede het Meer van Genève in Zwitserland) kunnen dansmuggelarven worden aangetroffen. In zee zijn larven op een diepte van veertig meter bekend. De poppen blijken eveneens op de bodem of vlak onder de waterspiegel te leven. De bodempoppen nemen zuurstof uit het water op en gaan tegen de ont-poppingstijd naar het wateroppervlak. Een zeebewonende soort heeft larven die van stukjes zeewier en zand kleine kokertjes bouwen. Het zijn echt getijdedieren, die tussen de vloed- en eblijven le-

ven. Komen de poppen bij laag water droog te vallen, dan komen op een gegeven moment de volgroeide dieren tevoorschijn.

Steken kunnen dansmuggen niet, want hun kaken zijn er niet op gebouwd. Er zijn een paar duizend soorten bekend. Bij de mannetjes worden op de kop grote, geveerde, pluimvormige sprieten of antennen aangetroffen. De zogenaamde Zuiderzeemug is in Nederland overbekend of liever gezegd berucht. Het diertje wordt zo genoemd, omdat hij kort na de afsluiting van de voormalige Zuiderzee in enorme aantallen werd aangetroffen. Het verkeer over de afsluitdijk werd door wolven van deze lastige insecten zelfs gehinderd.

Rode muggelarven zijn (zoals reeds gezegd) een uitstekend vogelvoedsel en opfokvoer. Gunstige ervaringen zijn ons in dit opzicht bekend van het baardmannetje en de kalenderleeuwerik. Overigens blijken ze ook bij andere soorten met succes te kunnen worden gebruikt,

zodat het ons goed leek om in een kort artikel de praktische kant van deze materie te behandelen.

Rode muggelarven kunnen in zulke grote hoeveelheden plaatselijk voorkomen, dat ze ook 's winters nog kunnen worden gevangen en verhandeld. Na de vangst worden rode muggelarven het best met modder en al mee naar huis genomen om ze daar grondig schoon te spoelen. Een pluspunt is ook dat ze vrij lang goed zijn te houden door ze in ondiepe schalen goed vochtig te houden. Men kan dit overigens ook in vochtige doeken en kranten doen. Wel dient men ze dagelijks goed uit te spoelen in een fijnmazige zeef om de giftige stofwisselingsproducten te verwijderen voordat deze bij de vogels schade kunnen aanrichten. Rode muggelarven moeten koel en vorstvrij worden bewaard. Men dient niet meer te voeren dan in korte tijd door de vogels kan worden opgegeten. Zowel de volwassen dieten als de jongen dienen graag te blijven.

Het kan gebeuren dat de vogels de larven onverwachts niet meer willen eten. Als regel staat dit in verband met het sterk-verontreinigde water, waaruit ze afkomstig zijn en dat eventueel gifstoffen kan bevatten. In zo'n geval dient men wel bijzonder voorzichtig te zijn. Het is dan zeker denkbaar dat de vogels door het eten van rode muggelarven ziek worden.

De zuurstofbehoefte en de eisen die de larven aan het voedsel stellen, lopen bij de verschillende soorten zeer uiteen. Door de larven van de gewone dansmug *Chironomus plumosus* worden voedselrijke, zuurstofarme meren geprefereerd. De voorkeur van de *Tanytarsus*-larven gaat echter naar voedselarme, zuurstofrijke meren uit.

Onder de rode larven van de dansmuggen komen ook witte en groene vormen voor. Overigens is dit een term die in liefhebberskringen werd ontwikkeld en geen enkele wetenschappelijke waarde heeft.

KENT U DE BONDOL?

Zij die op Java zijn geweest, kennen stellig de bondol, zoals op genoemd eiland het nonnetje wordt genoemd. Op Sumatra noemt men het bruine vogeltje met zijn witte kop bondol oeban, dat zoveel betekent als grijskop bondol. In Maleisië komt een ondersoort voor met een donkerder, haast zwarte borst en buik.

Rijstplunderaars

Wat het plunderen van de rijstvelden betreft zijn de bondols geen haar beter dan de glatiks, die zowel rijstvogels als rijstepikkertjes worden genoemd. Zij worden gehaat door de tani's - Javaanse boeren - want zodra de rijsthalmen een gelige tint beginnen te krijgen, de aren dikker en dikker worden en de korrels beginnen te rijpen, betrekken de inheemsen, zowel oud als jong, de wacht bij de sawa's. Er worden wachthuisjes opgericht, van waaruit lijnen zijn gespannen over de velden. Aan deze touwen hangen allerlei voorwerpen, die glinsteren, wapperen en zelfs allerlei geluiden voortbrengen, als aan een uiteinde wordt getrokken. Een man betrekt de wacht en zodra een zwerm neerstrijkt of zich gereed maakt zich te goed te doen, trekt deze 'uitkijk' aan de touwen, zodat de kleppers, ratels, lapjes en wat dies meer zij, in beweging geraken. Inmiddels loopt de jeugd langs de

randen van de sawa's met blikken, pannen en dergelijke, ook al zoveel mogelijk lawaai makend. Toch worden er nog heel wat padiekorrels door de bondols naar binnen gewerkt. Men is er dan ook te allen tijde op uit zoveel mogelijk van die 'witkoppen' te vangen. Dit geschiedt vooral 's nachts als de diertjes in de velden slapen, waar zij bij honderden worden 'geslagen' onder grote werpnetten.

door Meindert de Jong

Maar het zijn niet alleen de boeren die ze wel dood kunnen kijken; ook de mensen uit de stad, ongeacht de nationaliteit, zien ze liever gaan dan komen. Zij die met veel zorg sierpalmen of andere planten hebben gekweekt en daar met recht zeer trots op zijn, zien hun kweekproducten niet zelden volledig vernield door de bondols, die de palmladeren aan reepjes trekken en van de overige planten hele takjes afscheuren om daar

van hun nest te bouwen. Hun toekomstige kinderkamer, die men nu eens aantreft in de oksels of bladscheden van sierlijke koningspalmen, in potten of tonnen geplante kleine palmen, die men heel veel op erven en in tuinen kan zien, dan weer in alang-alangvelden of glagah-wildernissen, is min of meer bolvormig met een kleine vliegopening aan de bovenzijde. (U weet natuurlijk wat alang-alang is; glagah is een soort gras, nog langer dan de vaak anderhalve meter hoge alang-alang, met scherp gerande bladeren; een veld met dit 'gras' is dan ook vrijwel ontoegankelijk.) De bouwmaterialen bestaan uit de reeds genoemde 'gestolen' plantedelen en verder uit alang-alang halmen, terwijl het van binnen wordt gestoffeerd met dunnere grasjes. Soms, maar lang niet altijd, wordt het door middel van levende bladeren aan de plant bevestigd. Er worden vier tot zes witte eitjes gelegd, die soms licht zijn besmeurd met nestvuil. Zij worden door beide partners beurtelings dertien dagen bebroed. Na circa drieëneuhalf week verlaten de van boven vaalbruine, van onderen bruinwitte jongen het nest, maar zijn dan nog niet zelfstandig. Zij krijgen van de oude vogels nog geruime tijd allerlei lekkers toegestopt.

Zwanebloem (*Butomus umbellatus*)

Zo trots als een... Nee. Dat is niet juist. Zo statig als een zwaan moet het zijn. Behalve statig, moeten we deze fraaie verschijning ook nog elegant noemen.

Hoewel zij als voedselbron, of als bescherming biedende plant, voor onze vogels niet zo heel veel waarde heeft, is zij evenwel onmisbaar in het puur Hollandse landschap. Niet zonder reden mogen we blij zijn dat de zwanebloem die heeft.

Dank zij deze wettelijke paraplu kunnen we nog in ruime mate van deze koningin onder de wilde planten, genieten. Genieten, met volle teugen! Weet u hoe dat kan? Wel. Heel gewoon, omdat de bloei van de zwanebloem precies met de periode samenvalt, waarin wij van enkele weken vrijaf kunnen genieten. Van juni tot augustus toont zij haar glorieuze pracht. De wetenschappelijke naam *Butomus umbellatus* komt een tikkeltje onbegrijpelijk over. Weliswaar komt *butomus* van het Griekse *boetomos* dat afgeleid is van *bous*, is os of rund en *temno*, dat snijden betekent.

Voe zou zich gemakkelijk kunnen snijden wanneer het van de zwanebloem wil eten. Tot zover is alles nog vrij duidelijk. Wat echter te denken van *Umbellatus*?

Dit woord is afgeleid van *umbra*, is schaduw. Hoe de naamgever op deze naam gekomen is, lijkt wat raadselachtig. De bajonetvormige bladeren veroorzaken een minieme schaduw. De uitgespreide bloemvorm geeft in deze ook geen enkele duidelijkheid.

Het enige lichtpuntje zou het vroegere gebruik van zaden en wortelstokken kunnen zijn. Deze werden als verkoelend middel toegepast op ontstekingen. En verkoeling is nu precies wat schaduw ook brengt!

P.J. de Penning

Grootste vogelmarkt van Europa

Vogelweelde Meppel e.o.

organiseert op 8 maart a.s. weer haar wijd en zijd bekend staande vogelmarkt. Deze wordt als vanouds gehouden in de Markthallen te Meppel.

GEOPEND VAN 11.00-17.00 UUR.

Deze markt keert elk jaar weer terug op de 2e zaterdag van maart en oktober.

Inl.: tel. 05226-793

Wij verwachten u dus ook op onze markt van 11 oktober 1986.

EEN UITVINDING DIE U VEEL TIJD EN GELD KAN BESPAREN.

De Kaf-O-Matic is een unieke uitvinding. In minder dan 30 seconden kunt U met het apparaat het kaf van het zaad scheiden.

Speciale februari/maart '86 aanbieding: Kaf-O-Matic

incl. beugels en
grotere (2 kg.) bakken.

Wilt U losse beugels bestellen? Maak f 9,75 over op gironr. 5636003 t.n.v. Kemo-Kooyman met vermelding: „beugels“.

Voor verkoop en informatie:

KEMO-ALKMAAR

Verdrunkenoord 48 - 1811 BG Alkmaar.
Telefoon 072-15 57 85 of 072-33 23 23.

Bobbel 14

Aan het eind van de vorige Bobbel zijn de pigmenten pheomelanine en eumelanine genoemd, leidt daar alstublieft niet uit af dat deze twee pigmenten de enige zouden zijn die bij vogels aangetroffen kunnen worden. Beide pigmenten zijn ten tonele gevoerd omdat zij met name bij de orde der zangvogels (passeriformes) veelvuldig aangetroffen worden. Beide komen derhalve voor bij kanaries, bij sijsjes, maar ook bij mussen, grasparkieten, zebrovinken en japanse meeuwtjes. U mag uit deze opgave afleiden dat de genoemde pigmenten niet het privilege zijn van de passeriformes, ook totaal andere soorten vogels blijken in het bezit te zijn van deze pigmentsoorten. Hoeveel andere pigmenten in "omloop" zijn bij vogels is zelfs bij benadering niet in te schatten, 'buiten dien is de kennis over deze specifieke kleurstoffen gering:

Wat weinig kennis en inzicht bestaat in pigment van vogels heeft een geheel natuurlijke oorzaak, de wetenschap moet haar tijd nuttiger besteden. Grootschalige onderzoeksprojecten als bijvoorbeeld de kankerbestrijding en nog vele andere zaken vragen zoveel macht en denkwerk dat een gedegen onderzoek naar de huidpigmenten van vogels niet aan de orde komt. Ja, U leest het goed, huidpigment staat er. Vergeet niet dat het pigment van vogels vrijwel uitsluitend gelokaliseerd is in de opperhuid (d.i. de buitenste huidlaag). Tot de opperhuid behoren ook de veren! Sommige vogelsoorten (o.a. hoenders) komen bevederd uit het ei, andere vo-

gelsoorten verlaten het ei geheel of vrijwel geheel naakt. Algemeen gesteld is het zo dat nestvlinders bevederd ter wereld komen en nestblijvers naakt het levenslicht aanschouwen. Zoals altijd zijn op beide regels uitzonderingen, een jonge arend is een nestblijver die niet naakt ter wereld komt doch bevederd. Meestal wordt voor de huidbedekking van zulke prille jonge vogels de term donsbevedering gehanteerd, daarmee wordt getracht aan te geven dat de aanwezige bevedering anders van constructie is dan bij een volgroeide vogel van dezelfde soort het geval is.

Niet alleen de constructie van de veer is anders, in een groot aantal gevallen is ook het pigment anders dan bij de volwassen vogel van dezelfde soort. Zonder volledigheid te claimen, sommige vogelsoorten worden zwaar gepigmenteerd geboren en zullen de rest van hun leven ongepigmenteerd zijn; andere vogelsoorten worden geheel ongepigmenteerd geboren en slijten vervolgens hun leven geheel gepigmenteerd. Dan zijn er nog de talloze vogels die in het bezit zijn van twee uitmonsteringen, het jeugdkleed (juveniel) en het volwassen kostuum (adult).

Jonge futen zijn gestreept, hun ouders laten die streping niet zien; jonge waterkippen hebben een rode kop, de ouders hebben geen rood in de kop; de meeste zangvogels dragen als jong een bruinachtig jasje, de ouders dragen veelal een uitbundiger outfit. In het algemeen wordt de kleur van zo'n jonge vo-

gel benoemd als nestkleur, die term staat dus niet voor de kleur van het nest doch van de jongen in dat nest. In plaats van nestkleur hanteert men ook de term schutkleur, in militaire terminologie noemt men dat camouflage. Kort samengevat, veel jonge vogels dragen in het nest een kleur die ze in hun biotoop volstrekt onopvallend maakt, dat vergroot de overlevingskansen aanmerkelijk. Maar, die jongen hebben de genetische aanleg voor het pigment dat ook hun ouders hebben, laten dat erfelijke jasje pas later zien.

Het woordje "later" heeft te maken met de spanne tijds die een vogel nodig heeft tussen het geboren worden en het geslachtsrijp zijn, pas als een vogel geslachtsrijp is laat hij/zij in volle glorie het van de ouders geërfd pakket zien. Bij de meeste zangvogels krijgt dit gestalte binnen 8 à 10 maanden, bij sommige grotere kromsnavels kan dat wel 3 of meer jaren vergen. In sommige gevallen duurt dat tenminste 7 jaar!

Het is natuurlijk niet toevallig dat kleuruitmonsteringen zo verschillend zijn bij jonge en oude vogels van dezelfde soort, daar is een plausibele verklaring voor. En wel deze: het genetisch haalbare pigment c.q. de kleurvorming komt pas optimaal tot stand wanneer de stimulansen daarvoor optimaal effectief zijn, dit is wanneer de hormonenhuishouding van de onderhavige vogel daarop ingesteld is. Ergo, pigmentontwikkeling en kleurontwikkeling zijn mede afhankelijk van de hormonen, volgende maand wordt dat uitgediept.

**U staat er best voor met
de NBvV,
Uw persoonlijke adviseur.**

Risico's beperken bij de kleurkanariëkweek (deel 3)

In de eerste twee delen hebben we bekeken, hoe we zo min mogelijk risico's lopen tijdens rui en rustperioden, e.e.a. over preventieve maatregelen m.b.t. de nesten, kweekparen en legsel van kanaries.

We bekijken nu het schouwen van eieren, de eerste levensdagen van de jonge vogels en het aanbrengen van de ringen.

Het schouwen van de eieren.

Onbevucht eieren zijn waardeloos. Natuurlijk moeten we niet te snel willen weten, of en zo ja hoeveel eitjes er bevrucht zijn.

De zesde of zevende dag vanaf start broeden is het voor de kenner zo duidelijk te zien, dat er geen schouwlampje bij gebruikt hoeft te worden. Gebruiken we wel een schouwlampje, dan is na vijf dagen broeden reeds vrij duidelijk te zien of de eitjes bevrucht zijn, dit kan met behulp van een modern schouwlampje **zonder** de eitjes uit het nest te nemen. Eventueel het nest even op een donkere plaats houden en met hulp van het lampje zal zelfs de leek u zonder vergissingen kunnen vertellen, welke eitjes doorzichtig, dus niet van bloedbanen voorzien zijn en deze zijn dus onbevucht. Als b.v. één of twee eitjes onbevucht zijn, laat deze dan toch in het nest liggen, straks zullen de jonge vogeltjes er steun van ondervinden.

In geval alle eitjes bevrucht zijn is het niet onverstandig, om gedurende de eerste levensdagen de jonge vogeltjes de steun van een toegevoegd kunstetje te geven.

Indien alles onbevucht blijkt te zijn, gooi dan de eitjes weg maar bewaar het nest, we lezen later nog in welk geval we dat kunnen gebruiken.

De jonge kanaries.

Als de jonge vogels tevoorschijn komen, dit is dus in geval de eitjes geraapt zijn op de dertiende dag na start broeden, dan wil er nog wel eens een jong vogel-

tje op de kooibodem terecht komen. De reden hiervan is, dat de pop de lege dop uit het nest werpt en het jong nog niet geheel los is van die dop. De jonge vogel komt zodoende, nog aan de dop gekleefd, onder terecht, bij een normaal gevulde kooibodem overleven de meeste jonge kanaries zo'n val wel, zelden zien we dat er gedurende de eerste levensdagen door zo'n val iets gebroken wordt. Toch moet de liefhebber dan niet te lang op zich laten wachten, omdat de juist geboren vogeltjes het op de koude kooibodem snel laten afweten. Tegen de kou kunnen ze immers niet lang weerstand bieden.

Lijkt zo'n opgeraapt en koud geworden vogeltje reeds dood, dan toch altijd even proberen of er met verwarmen nog wat te redden is. Niet te snel opgeven, een goed op temperatuur gebracht ogenschijnlijk dood jong vogeltje zien we dikwijls na 3 à 4 minuten verwarmen, weer volledig opleven waarna deze weer het nest in mag.

Een vrij diep nest geeft in de praktijk wat minder van deze problemen dan een ondiep nest, kleven resten van eitje erg sterk aan het jong dan maakt de diepte van het nest niets uit, dan wordt dit alles toch het nest uitgewerkt. U kunt overigens gerust een kleine correctie aan het nest aanbrengen. Zorg ervoor, dat de nestbodem altijd voldoende nestmateriaal bevat en corrigeer dat indien nodig in elk geval tijdig, dit voorkomt t.z.t. misvormde pootjes en onjuiste stand van teentjes bij uw jonge vogels. Is het op de kooibodem terecht komen

geen ongeluk maar een bewuste daad van de moeder, hetgeen bij kanaries overigens maar zelden voorkomt, dan zal het uitwerpen zich snel herhalen en is opnieuw terugleggen in dat nest niet zinvol.

Leggen we zo'n verstoten exemplaar bij een stiefmoeder, (in geval de kleur geen duidelijkheid verschaft dan eerst b.v. met nagellak een nageltje bewerken zodat het stiefkind kenbaar blijft) dan nog wordt deze zelden zelfstandig. Onvoldoende levensvatbaarheid dus, veel vogels in de natuur verwijderen ongezonde en niet levensvatbare jonge vogels vaak instinctief uit het nest, zeldzaam maar toch is het niet geheel uitgesloten dat er tot op zekere hoogte bij onze kanaries ook van deze daden sprake is.

Hulp bieden aan jonge kanaries, die zichzelf niet uit het ei kunnen verlossen is ongewenst, één uitzondering hierop en dat is, wanneer door bevuiling een verharding op de eischaal is opgetreden vlak bij de luchtzak, dus op de plaats waar de jonge vogel de schaal moet verbreken. Dan uitsluitend tijdens het uitkomen even zelf dat bevuilde en verharde plekje voorzichtig doorbreken en dan het eitje zo weer terug leggen. De rest van het werk moeten we weer aan het jong overlaten. Zit zo'n verharding aan het niet stompe deel van het eitje, dan speelt dit voor wat betreft het uitkomen geen rol.

We spelen zelf dus niet voor verloskundige, omdat het dan vrijwel altijd fout gaat.

De eerste levensdagen.

Nu mag de liefhebber niet te nieuwsgierig zijn, de pop zo min mogelijk storen. Zorg er beslist voor, dat er altijd vers en zuiver drinkwater beschikbaar is, uiteraard geldt dat altijd maar juist in deze periode is dat uitermate belangrijk. M.i. komen er nog steeds veel onregelmatigheden, ziekten en onnodig veel ellende voort uit het vervuilde en niet op tijd verserveerde drinkwater hetgeen onze jonge vogels tijdens de eerste levensdagen via de oudervogels binnen krijgen.

Bij vrij warm weer meerdere malen per dag verversen voorkomt dat risico en kan u veel naderheid besparen.

De eerste levensdag is verstrekking van zacht- of eivoer niet nodig, het jong heeft

hiervoor voldoende mee gekregen. Daarna regelmatig kleine hoeveelheden eivoer verstrekken. Goed opkvoer is in verschillende soorten te koop, ook is het door de liefhebbers zelf wel aan te maken. Verstrek u zelfgemaakt eivoer, zorg er dan voor dat het zeker niet te vochtig is en dat het steeds vers aan uw vogels wordt voorgezet. Vooral de eerste levensdagen is dat erg belangrijk omdat er snel storingen kunnen optreden en op dat moment is daartegen nog weinig weerstand.

Ook gekiemde zaden, groenvoer en fruit verstrek ik, om storingen zoveel mogelijk te voorkomen, gedurende de eerste 4 à 5 dagen niet, kort daarna met erg kleine hoeveelheden hetgeen met het vorderen van de leeftijd wordt opgevoerd.

Evenals in de broedperiode, voeren we nestcontrole bij voorkeur uit, als de pop dat nest vrijwillig verlaten heeft. Als er kleine jonge vogeltjes zijn is het risico, dat deze door de geschrokken moeder mee uit het nest genomen worden, nog groter dan dit al het geval was met de bebroede eieren. Opfeten dus.

Beschikt u over erg rustige vogels, dan is dat een groot voordeel en is dus dat risico minder groot omdat zo'n pop dan ook op een vrij rustige manier het nest zal verlaten als u in de buurt komt. We weten, dat storingen snel kunnen ontstaan.

Zolang de jonge vogels hun ontlasting nog niet op de rand van het nest drukken, zal de pop regelmatig dat nest zuiveren.

Stinkt die ontlasting door welke storing dan ook en is deze dun of zelfs waterig en dus niet meer omgeven door een vliesje, dan kan de pop dat nest onmogelijk zuiver houden. Spoedig zal zo'n nest geheel gaan stinken, wordt nat en vies, zo ook de jonge vogels en ook de moeder gaat er vuil en kleverig uitzien. Vervang zo'n nest, dat nest waarin voorheen onbevuchte eitjes aanwezig waren geeft nu uitkomst. Dat een nieuw nest door de pop niet geaccepteerd wordt, komt sporadisch voor, wel bij voorkeur uniforme nestbakjes gebruiken en natuurlijk dit op dezelfde plaats hangen.

De poppen hebben de zweetziekte zegt men wel eens als de jongen nat in het

nest liggen. Die uitspraak is natuurlijk onzin, storingen die vrijwel altijd door foutieve voeding en onfris drinkwater zijn veroorzaakt, zorgen voor deze overlast.

Niet de vogel, maar de vogelliefhebber kan dit door verstrekking van de juiste en de juiste hoeveelheden voeding, voorkomen.

Als je eigen gemaakte zachtvoer samenstelling niet de volledig juiste is, stop daar dan mee en koop in de handel iets goeds dat door deskundigen volledig en met succes is uitgeprobeerd.

Het zal u naar alle waarschijnlijkheid veel voldoening schenken. Als je onverhoopt dan nog een kleverig nest aantreft, dan geen fruit of groenvoer verstrekken, vaak badwater, zachtvoer zo droog mogelijk voorschotelen en in ernstige gevallen heeft de dierenarts vrijwel zeker een snel werkend stopmiddelje. Niet uitsluitend zo'n stopmiddelje toedienen maar ook proberen de oorzaak van de storing te vinden en dan maatregelen nemen zodat herhaling wordt uitgesloten. Nogmaals: de juiste voeding constant verstrekken, dus niet uitsluitend in de broedperiode en kort daarna maar het gehele jaar door, dan zijn storingen drastisch te beperken en mogelijk zelfs vrijwel uit te sluiten.

Ringen aanbrengen.

Stel niet, dat je altijd op de 5e, 6e of misschien de 7e levensdag uw jonge kanaries een ring aansteekt. Bij snelgroeiende jongen dient dat één of twee dagen eerder plaats te vinden dan bij minder snelgroeiende jongen. We zien nog vaak een aanzienlijk verschil in afmeting bij de jongen in het nest, dat kan als oorzaak hebben dat ze niet allemaal tegelijk geboren zijn maar ook, omdat er bij 1 of 2 vogeltjes groeiremmende factoren aanwezig zijn die de rest van de jongen niet hebben. De ring dus niet aansteken op een vooraf vastgestelde dag maar wachten tot de jongen niet meer het binnennest maar de boventrand van het nest met ontlasting versieren.

De moeder heeft vanaf dat moment een taak minder, n.l. het nest zuiveren is niet meer nodig, de jongen bevullen het immers niet meer. De zuiveringsdrang van de moeder is verleden tijd, ook brengt ze minder tijd op het nest door en vaak zien we dat er veelvuldiger en beter ge-

voerd wordt. Het risico, dat de ring door de pop voor ontlasting of ander ongewenst vuil wordt aangezien en uitgeworpen wordt is vanaf nu klein, omdat de interesse van de pop daar niet meer naar uitgaat. Hiermee is dus ook het risico, dat de jonge vogel met ring wordt uitgeworpen, erg klein en dat is gunstig. Vertrouwen we het om welke redenen dan ook, nog niet helemaal, dan even een stuige ventel slang om de ring doen alvorens aan te steken. Bij kanaries is dit niet zo vaak nodig maar bij wildvogels wel en het heeft daarbij goede resultaten zodat van uitwerpen dan vrijwel nooit sprake meer is.

Naarmate de vogeltjes jonger zijn bij het ringen, hoe groter het risico van uitwerpen is. Met het aanbrengen van de ring, altijd voorzichtig tewerk gaan, om gebroken of misvormde tenen te voorkomen. Het minste risico lopen we, als we de 3 voortenen eerst door de ring steken en de achterteen langs het been naar achter houden, als het niet makkelijk gaat dan even het gewrichtspunt bevochtigen en u zult ervaren dat de ring er vrijwel altijd makkelijk aangestoken kan worden.

Een nest met vier of vijf jonge kanaries zit zo goed vol, dat de pop intensief zal moeten zoeken, w.l.z. nog een ring vinden.

Liggen er nu b.v. maar twee jonge vogeltjes in dat nest, dan kun je op het moment van ringen aanbrengen, dat nest gerust wat verkleinen. Eventueel ook iets verlagen waardoor de ontlasting sneller boven op de rand komt, verder het nest wel in de oorspronkelijke vorm laten. Blijkt onverhoopt op dit moment, dat het nest toch niet geheel zuiver maar wat kleverig is, dan is het raadzaam dit alsnog te vervangen. Gebruik indien mogelijk ook hier wederom bij voorkeur een gereserveerd nest, zo'n nest waarin zich voorheen onbevuchte eitjes bevonden en in het geval dat u uniforme nestbakjes gebruikt is het natuurlijk erg goed te vervangen, zonder noemenswaardig risico. Hebt u zo'n nest niet ter beschikking (als alles goed gaat met weinig onbevucht dan hebt u zo'n nest immers maar zelden) dan zal een door u zelfgemaakt exemplaar meestal door de oudervogels probleemloos geaccepteerd worden. Dit moeten we overigens wel even in de gaten houden, gaat de

pop niet snel genoeg op dat nieuwe nest, dan uit noodzaak het oude nest, zo goed mogelijk gereinigd en mogelijk gedeeltelijk binnenin voorzien van nieuw nestmateriaal, alsnog terug plaatsen. Het is immers beter een minder rein nest dan helemaal geen nest te hebben.

Zo'n weekje oud.

Nu de jonge vogels nagenoeg een week oud zijn, kan naast de verstrekking van ei- of krachtvoer, een kleine hoeveelheid onbespoten groenvoer, een weinig fruit of een kleine hoeveelheid gekiemde zaden worden gegeven. Groenvoer niet verzamelen langs de autoweg, gekiemde zaden uitsluitend volledig zuiver en droog verstrekken, deze zaden bevatten immers al erg veel vocht.

Natuurlijk heeft de aanvang van groenvoerverstrekking op zichzelf niets met die ring te maken, maar wel met die op de rand gedrukte ontlasting. Door de verstrekking van groenvoer, gekiemde zaden of fruit, wordt de geproduceerde ontlasting iets minder vast maar dat geeft nu v.w.b. een vuil binnennest, nagenoeg geen risico meer.

Bedenk, dat grote hoeveelheden van dit alles, zowel bij jonge als bij oudere vogels, storingen kunnen oproepen.

We zijn het er wel over eens, dat een juiste en goede voeding erg belangrijk is. Verstrekking van ei- of krachtvoer doet elke liefhebber op zijn eigen manier, daardoor is de samenstelling ook zeker bij zelfgemaakt zachtvoer, sterk verschillend, waarschijnlijk zelfs dagelijks verschillend. Er zijn veel verschillende meningen over hetgeen er zeker in moet zitten, wat er zeker niet in mag zitten en wat er in kleine hoeveelheden bij hoort.

Het zou een boekdeel kunnen worden als we daarop uitvoerig zouden ingaan. Zeker is, dat we een heleboel risico's kunnen ontlopen als we de verstrekking van bedorven eivoer voorkomen. Daarom voegen we geen nieuw eivoer toe aan zich bij de vogels bevindende restanten, die overblijfselen weg werpen.

Het geniet voorkeur, niet te weinig maar dus ook niet teveel eivoer ineens te verstrekken. Dit geldt ook bij de juist zelfstandig geworden jonge vogels maar daarover, alsmede over het nieuwe legsel, een volgende keer wat meer.

A. v. Eck.

Sering

Officieel heer: de sering *Syringa* en in de vrije natuur van Zuidwest Europa en Oost-Azië komen er zo'n dertig soorten voor. In cultuur loopt dit aantal tegen de negenhonderd. In 1554 kwam de sering voor het eerst in cultuur en wel in Italië. Het is aan de franse kwekers Lemoine te danken, dat we nu volop van deze heerlijk geurende bloemen kunnen genieten.

In ons land waren het vooral de telers in Aalsmeer die, onder meer dankzij de vruchtbare grond uit de Westeinderplassen, de seringencultuur op hoog peil brachten. Men heeft de sering altijd graag in huis gehaald, ondanks het feit dat de houdbaarheid in vroeger jaren veel te wensen overliet.

Aan dit euvel is echter een eind gekomen. Er werd een speciaal voor sering en andere heestertakken ontworpen snijbloemvoedsel op de markt gebracht en de sering begon zijn triomftocht door binnen- en buitenland.

Aan elke tak sering die wordt verkocht is nu een zakje met dit voedsel bevestigd. Snij voordat de sering in een vaas wordt gezet met een scherp mes enkele centimeters van de stengel af. Seringen nemen veel water op, vul dus regelmatig de vaas met water bij (water niet verversen).

Er zijn enkelbloemige en gevuldbloemige sering te koop en ze dragen welluidende namen zoals 'Madame Florent Stepmán', 'Monique Lemoine' en 'Marie Legraye'. Alle drie zijn ze wit van kleur. 'Andenken an Ludwig Späth' is blauw.